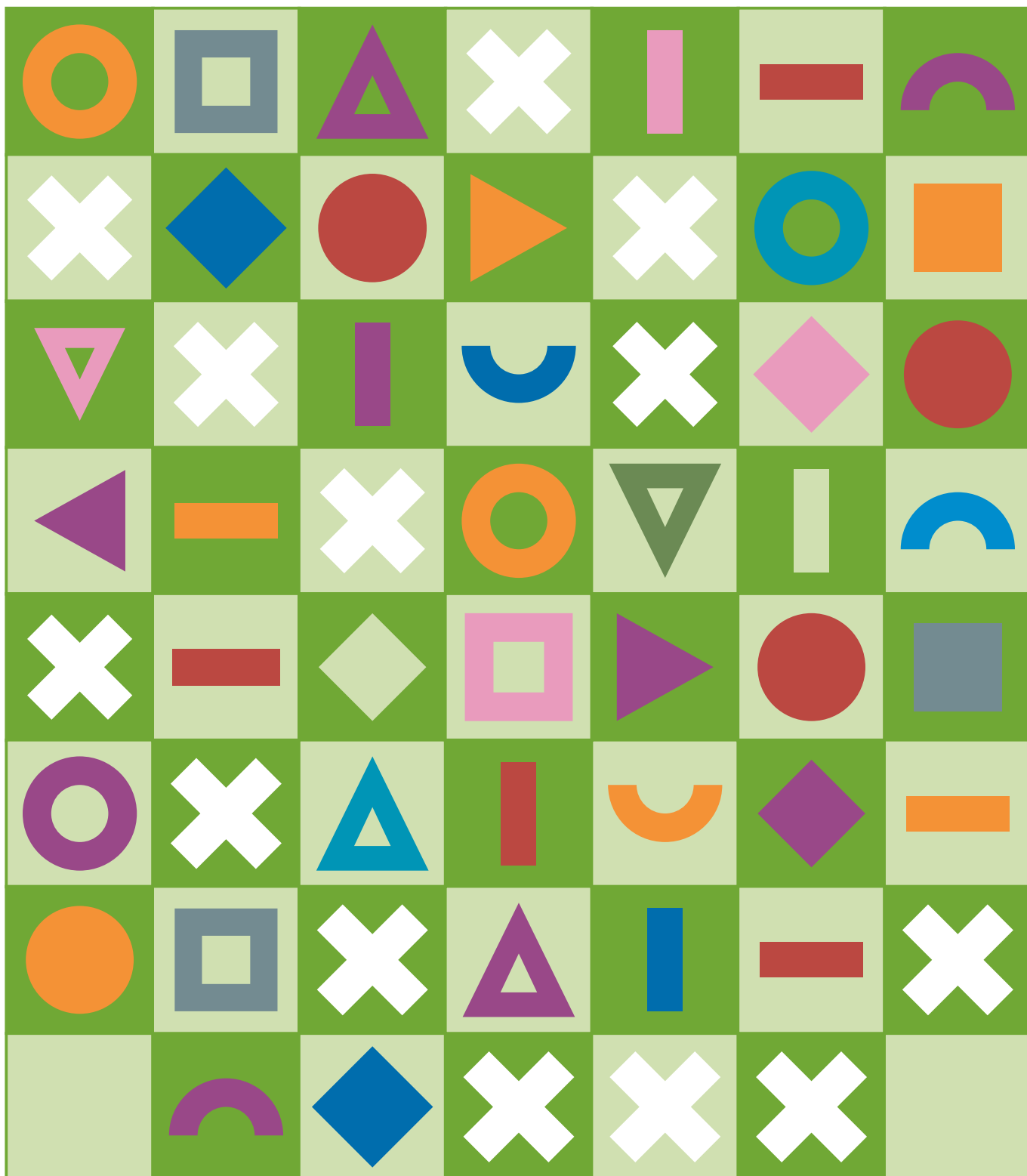

3. OSA

VÄLTED / GRAMMATIKA / LÜHIKESED SÕNAD

Harjutusvara 3. osa eesmärgid on:

- harjutada sõnade lugemist völdete kaupa ja vördlevalt eri völdetes;
- harjutada eri muutevormides sõnade lugemist grammatiliste kategooriate kaupa;
- harjutada lühikeste, sageli korduvate sõnade lugemist ja äratundmist tekstides;
- arendada lausete ja jutukeste lugemise soravust, suurendada lugemise kiirust, öigsust ja ilmekust;
- harjutada sobivate keeleüksuste valikut vastavalt ülesande korraldusele;
- harjutada sõnade ja lausete kirjutamist.

Enne harjutusvara 3. osaga alustamist on vajalik läbi viia 3. test ja lapse enesehinnangu küsimustik. Enne testide läbiviimist tutvu hoolikalt juhendiga!

Harjutusvara kujundus

Harjutusvara igal osal oma tunnusvärv: I osa – oranž, II – osa türkiissinine, III osa – salatiroheline. Tunnusvärv hõlbustab harjutusvara osade vahel liikumist ja vajalike tundide leidmist.

Harjutusvaras on esitatud eri tüüpi ülesandeid.

Ülesannete tüüpide numbrid ja värvikoodid:

lugemise eeluskused, fonoloogilised oskused, kuulamisülesanded – 1

hääliku ja tähe õppimine – 2

silpide ja sõnade lugemine – 3

sõnaühendite lugemine – 4

lausete ja jutukeste lugemine – 5

loetu mõistmine – 6

kirjutamine – 7

81. TUND / II välde / AEIOU	5
82. TUND / II välde / ÖÄÜ	7
83. TUND / II välde / Diftong	9
84. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	12
85. TUND / II välde / LMNRS	14
86. TUND / II välde / KAASHÄÄLIKUÜHEND	17
87. TUND / II välde / KPT	20
88. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	22
89. TUND / II ja III välde / AEIOU	23
90. TUND / II ja III välde / ÖÄÜ	25
91. TUND / II ja III välde / DIFTONG	28
92. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	31
93. TUND / II ja III välde / LMNRS	33
94. TUND / II ja III välde / Kaashäälikuühend	36
95. TUND / II ja III välde / KPT	39
96. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	42
97. TUND / II ja III välde / I ja j sõna alguses	43
98. TUND / II ja III välde / I ja j sõna sees	46
99. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	48
100. TUND / II ja III välde / KPT + S	49
101. TUND / II ja III välde / KPT kaashäälikuühendis I osa	52
102. TUND / II ja III välde / KPT sõnades II osa	55
103. TUND / II ja III välde / KPT sõnades III osa	58
104. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	61
105. TUND / I, II ja III välde / AEIOU	64
106. TUND / I, II ja III välde / ÖÄÜ	67
107. TUND / I, II ja III välde / LMNRSHVJ	69
108. TUND / I, II ja III välde / G, B, D, K, P, T, KK, PP, TT	72
109. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	75
111. TUND / GRAMMATIKA / -N, -ME, 1. pööre	80
112. TUND / GRAMMATIKA / -D, -TE, -SID, 2. pööre	82
113. TUND / GRAMMATIKA / -LE, -L, -LT, väliskohakäänded	84
114. TUND / GRAMMATIKA / -SSE, -S, -ST, sisekohakäänded I osa	86
115. TUND / GRAMMATIKA / -GA, -TA, kaasaütlev ja ilmaütlev kääne	90

116. TUND / GRAMMATIKA / -NUD, -TUD, -DUD, -KSE	93
117. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL.....	95
118. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / JA, JAH, EI, AI.....	97
119. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / ON, OLI, OI, SEE	99
120. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / KES, MIS, KAS, KUS I osa	101
121. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / KES, MIS, KAS, KUS II osa	103
122. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / MA, SA, TA, ME, TE, NAD I osa	104
123. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / MA, SA, TA, ME, TE, NAD II osa	106
124. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / ET, JU, VEEL, SEST.....	107
125. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL.....	109
126. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / MUL, SUL, TAL, MEIL, TEIL, NEIL	110
127. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / SIIS, SIIN, SIIA, SIIT,.....	112
128. TUND / SEAL, SINNA, SEALT.....	114
129. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL.....	116
130. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / AGA, EGA, KUID, VAID	118
131. TUND / LÜHIKESED SÕNAD / IKKA, SIISKI, ALLES, JUBA.....	121
132. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL	124
133. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL.....	125
134. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL.....	126
135. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL.....	127

81. TUND / II välde / AEIOU

1. Loe sõnad tulpades.
NB! Loe kõik sõnad II vältes. Tee kaasa käemärk.

1 3

kaalud

seened

kiilid

koored

puurid

maasikas

keeruline

liivane

voolikud

ruuduline

(selle) kaalu

seene

kiili

tooli

puuri

- Näita või märgi sõnades **aa**, **ee**, **ii**, **oo** ja **uu**.

2. Kirjuta lünka **aa**, **ee**, **ii**, **oo** või **uu**. Loe sõnad II vältes.

1 3 7

s____lid

l____mad

s____lane

t____line

m____nus

k____vad

k____ruline

pl____sile

s____red

k____red

v____rikad

s____neline

p____rid

s____lik

m____sikad

h____likas

3. Kirjuta lünka **aa**, **ee**, **ii**, **oo** või **uu**. Loe sõnad tulpades.

1 3 7

k____lid

t____lid

t____led

k____led

k____led

k____rid

k____red

k____red

k____red

4. Loe sõnaühendid.

1 4

maasika kaalud

suured seemed

liivane rand

loomad puuris

toores maasikas

ruudulised pluusid

poolikud toolid

viilib pooleks

toores vaarikas

- Kas saab nii olla, nagu sõnaühendis kirjutatud?
- Märki sõnades **aa**, **ee**, **ii**, **oo** ja **uu**. Loe veel kord.

5. Loe laused. Vali kastist sobiv sõna. Tõmba vale sõna maha.

5 6

Korvi põhjas olid mõned .Potis kartulid. Kartul on veel .Kas kuidas seemed kasvavad?Ei, seene kasvu pole kuulda! Kes seda Ruudulise pluusiga mees maasikaid.Maasikad on Üks neist on

82. TUND / II välde / ÕÄÖÜ

1. Loe sõnad tulpades.
NB! Loe kõik sõnad II vältes. Tee kaasa käemärk.

1 3

		
põõsas	rõõmustab	rõõmu
käärid	väärivad	sääse
nöörid	vöödiline	nööri
küünal	küülikule	müüri

- Näita või märgi sõnades õõ, ää, öö ja üü.

2. Loe sõnaühendid.

1 4

müüri ääres	vöödiline vöö	säärase sääse
võõras küülik	pöörane päev	rõõmus võõras
küüritud kuurid	väärivad tasu	käärid paadis

- Märgi sõnades õõ, ää, öö ja üü. Loe veel kord.

3. Kirjuta lünka õõ, ää, öö või üü. Loe sõnad tulpades ja ridades.

1 3 6 7

k_____rid	n_____rid	r_____gib
k_____rid	n_____rid	r_____gib

4. Loe laused.

3 5 6 7

Mul on väga teravad _____ .

Kastis on pikad _____ .

Sõber _____ vaikse häälega.

Kui kaua sa kööki _____ ?

- Leia lünka sõna eelmisest harjutusest.

5. Loe laused. Vali kastist sobiv sõna. Tõmba vale sõna maha.

3 5 6 7

Kas sa keeled / kuuled hästi?

Ei, räägi / röögi kõva häälega! Muusika / maasika on väga vali.

Kuhu ma nõörid / näärid peidan?

Määri / müüri ääres on põösas / pöösas, peida nõörid sinna.

Täna oli pöörane / pöörane päev!

Meie aeda tuli veeras / vööras küülik.

Isa ja Joonas veerivad / väärivad tasu.

Nad said küüliku / kuuliku tiigi ääres kätte.

83. TUND / II välde / DIFTONG

1. Loe sõnad tulpades.
NB! Loe kõik sõnad II vältes. Tee kaasa käemärk.

1 3

				
laulud	(selle)	laulu	(selle)	tõusu
aerud	(raske)	aeru		räime
leivad	(värske)	leiva		lõuna
taimed	(uue)	taime		sõidu
koerad	(väikese)	koera		päeva

- Näita või märgi sõnades **au, ae, ei, ai, oe, äe, äi, õi** ja **õu**.

2. Loe sõnaühendid.

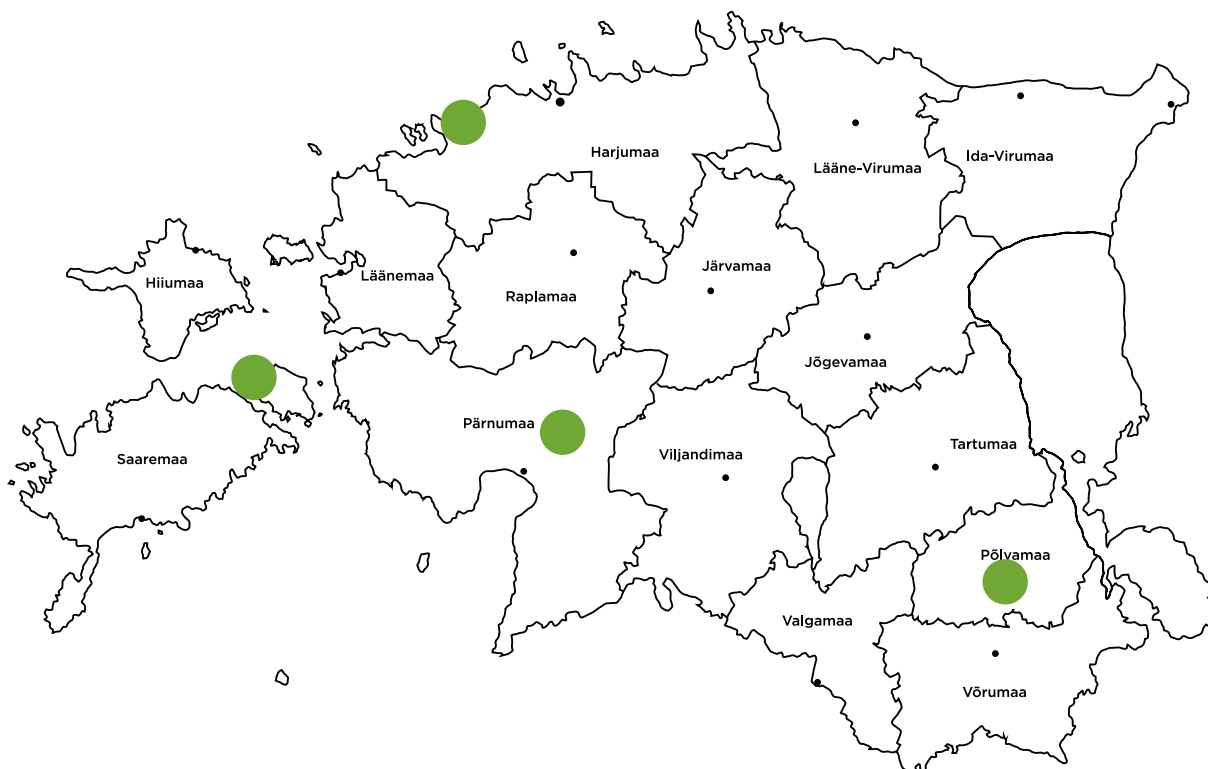
4

kaunis lauluke	soe eine	eile sõime	Tauno naerab
teised koerad	sai me leiva	neiud võivad	jõe+laevad

3. Loe kohanimed.

1 3

Haiba	Laulasmaa	Mõisaküla	Taevaskoja
Koeru	Maeru	Rõusa	Kõue
Sausti	Suigu	Saunametsa	Kõinastu

- Leia ja märgi diftongid Eesti kohanimedes.
- Millised neist on märgitud kaardile rohelse mummuga?
- Millistes nendes kohtades oled sina käinud?

4. Loe laused.

5

Teises külas teised koerad.

Saime leiva ja sõime selle ära.

Noored neiud võivad olla kurvad.

Emajões sõidavad sauna+laevad ja jõe+laevad. Kas neil on aerud?

5. Loe. Lõpeta lause. Kirjuta sõna joonele.

5 7

Rauno naerab.

Rauno on rõõmus _____.

Ta naerab, kui isa lõual on _____.

Ta naerab, kui ema paneb lauale _____.

Ta naerab, kui õde leiab _____.

Aga Rauno ei naera siis, kui koerad _____.

- Mis sa arvad, kui vana Rauno on?
- Mitu inimest on Rauno peres?
- Kas teised naeravad sama palju kui Rauno? Millal sina naerad?

84. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Kuula, loen sulle jutu ühest poisist. Kuula ja jäta meelde, keda poiss talveunest üles ajas. Õpetaja loeb jutu **Veiko talve+saapad**.

Veiko talve+saapad

Veiko tahtis talve+saapaid jalga panna, sest lumi oli maas. Saapad olid esiku+kapis. Nad magasid veel. Saapad tuli üles koputada.

Veiko tegi kapi+ukse lahti ja leidis saapad üles. Need olid ülemisel riiulil. Veiko tõi saapad alla ja pani põrandale. Saapad olid unised. Nad tukkusid karvad turris.

Veiko äratas saapad saapa+harjaga üles. Poiss hakkas saapaid jalga panema. Ta tõmbas kõigest jõust, aga saapad ei läinud jalga. Ei läinud jalga ei vasak ega parem.

„Vana+ema,“ hüüdis Veiko. „Mu talve+saapad on suvel ennast väikeseks maganud!“

„Vaata hullu,“ imestas vana+ema. „Lapsed pidid magades kasvama. Kuidas need saapad siis kahanevad?“

2. Vasta küsimustele.

- Keda Veiko talveunest üles ajas?
- Mis oli saabastega juhtunud?
- Millal sina talvesaapaid kannad?
- Miks ei mahtunud saapad Veikole jalga?

3. Loe lugu Veikost.

4. Leia tekstist vastused küsimustele. Jooni.

1. Miks tahtis Veiko talvesaapaid jalga panna?
2. Kuidas äratas Veiko saapad üles?
3. Kumma jala saabas Veikole jalga ei mahtunud?
4. Mida ütles Veiko vanaemale?

5. Loe ja vali õige vastus.

Mis oli juhtunud Veiko saabastega?	Saapad olid suuremaks läinud.
	Saapad olid väiksemaks jäänud.
	Saapad olid endise suurusega.
Mis oli juhtunud Veiko jalgadega?	Jalad olid sama suured kui varem.
	Jalad olid kasvanud.
	Jalad olid mustad.

85. TUND / II välde / LMNRS

1. Loe sõnad tulpades.
NB! Loe kõik sõnad II vältes. Tee kaasa käemärk.

1 3

		
pallid	kollased	salli
kommid	summuti	kammi
konnad	kannavad	kannu
vurrid	korralikult	narri
sussid	ussitama	bussi

- Näita või märgi sõnades **ll**, **mm**, **nn**, **rr** ja **ss**.

2. Loe sõnaühendid.

4

kammivad kammiga	korras bussid	tullakse rannast
kollased sallid	ära narri	kannavad kannu
konnad krooksuvad	korralik riietus	õun ussitab

- Märgi sõnaühendites **ll**, **mm**, **nn**, **rr** ja **ss**. Loe veel kord. Jälgi **ll**, **mm**, **nn**, **rr** ja **ss** hääldest.

3. Loe laused. Leia lünka sõna 1. harjutusest.

5 6

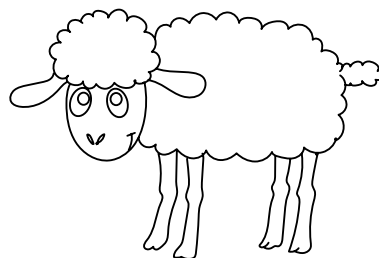
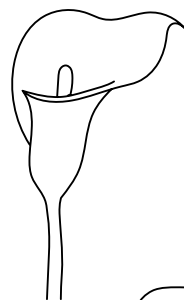
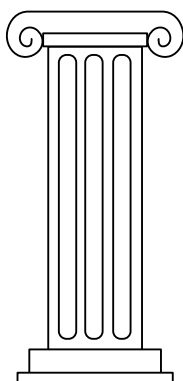
Akna+laual on minu _____. Päka+pikk pani sinna
_____. Õunad läksid _____.
Autol peab olema hea _____. Panen riided selga
_____ krooksuvad kõik
korruga.

- Kirjuta lünkadesse sobivad sõnad. Loe veel kord.

4. Pane lünka **ll**, **mm**, **nn**, **ss** või **rr**. Loe sõnad tulpades.

1 2 3

sa_____al	ka_____ile	ku_____itus	ka_____a
sa_____as	ta_____ile	ku_____uti	ka_____a
la_____as	ka_____iga	ku_____ikud	ka_____a

- Ühenda sõna pildiga.

5. Loe jutuke.

5

Kummaline kummitus

Vanas majas kostavad sammud.

„Seal ei saa kedagi olla! Maja on tühi!”

„Näed! Suures saalis põleb küünal!”

„Jookseme! Mis sa passid!”

„See pole küünal! See on tasku+lamp!”

See oli kummalise kummituse tasku+lamp.

- Mis sa arvad, kes selles loos omavahel rääkisid?
- Kes oli see kummaline kummitus?

86. TUND / II välde / KAASHÄÄLIKUÜHEND

1. Loe sõnad tulpades.
Tee kaasa käemärk.

1 3

		
silmad	silmus	(selle) silma
sõrmed	sõrmus	sõrme
naljad	naljakas	nalja
järved	värvid	järve
lehmad	ehmatus	lehma
kasvud	kasvatab	kasvu
tornid	tervitus	torni

- Näita või märgi sõnades **lm**, **rm**, **lj** ja **hm**.

2. Loe sõnaühendid.

1 4

kirjud lehmad	karmid talved	naljakad järved
korjatud marjad	märjad sõrmed	tolmuse torni
kurvad silmad	hirmus ehmatav	tervitus

- Märgi sõnades **rm**, **rv** ja **rj**. Loe veel kord/uuesti.

3. Loe kohanimed.

1 3

Narva

Märjamaa

Karja

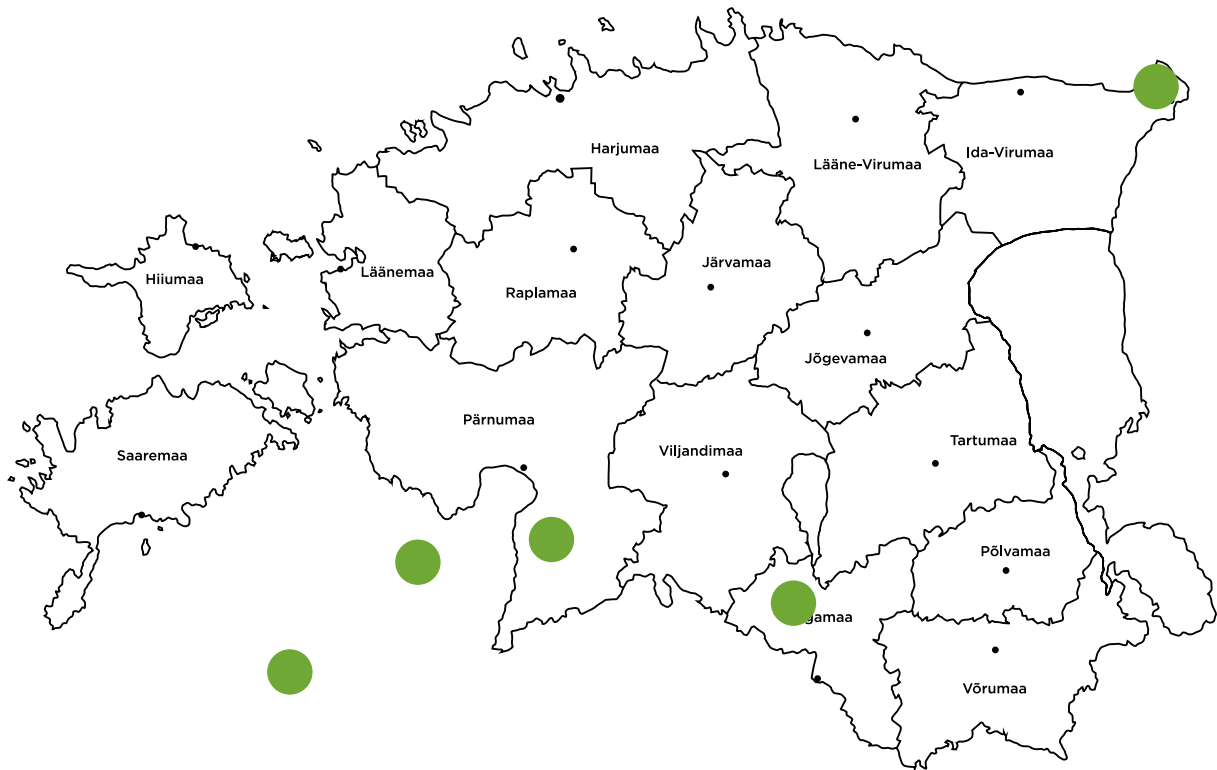
Tõrva

Nurme

Surju

Kihnu

Ruhnu

- Leia ja märgi kaashäälikuühendid Eesti kohanimesedes.
- Millised neist on märgitud kaardile rohelse mummuga?
- Millistes nendes kohtades oled sina käinud?

4. Loe sõnaühendid ja laused.

4 5 6

karmid talved	Viimased talved on olnud kardetud. Viimased talved on olnud lume+rohked. Viimased talved on olnud külmad ja rasked.
ehmatav tervitus	Keegi tervitas äkki ja kõva häälega. Keegi ehmatas kõva häälega. Keegi tervitas ehmatades.

- Leia sõnaühenditele sobiv selgitus. Ühenda.

5. Loe jutuke. Täida lüngad sobiva sõnaga.

5 6 7

Kihnu Virve

Kihnu Virve elas _____ saarel.

Ta kirjutas palju _____ laule.

Kihnu Virvet nimetati _____ +emaks.

Ta oli tuntud rahva+laulik.

- Otsi ja kuula ühte Kihnu Virve laulu.

87. TUND / II väelde / KPT

1. Loe sõnad tulpades. Tee kaasa käemärk.

1 3

K	P	T
☺	☺	☺
lakid	lapid	latid
sokid	sepad	mutid
nukud	mapid	matid
luku	lepa	katus
koka	kopa	ratas
lõke	lõpu	võta
triki	trepi	krati
sakiline	lõpeta	natuke
kükakil	hüpates	rutuga
lükati	õpitud	kütus

- Märgi sõna sees **k**, **p** ja **t**.

2. Loe sõnaühendid.

1 4

võtame kütust	õpime õpikust	kukub pikali
nutavad natuke	võti ripub	trepid katusele
krati õpetus	rikutud sokid	sakiline võti

- Märgi sõnade sees **k**, **p** ja **t**. Loe veel kord.

3. Kirjuta lünka **k**, **p** või **t**. Loe sõnad tulpades ja ridades.

1 3 7

ra__as

kä__ik

pi__ad

kä__ad

to__is

ko__ad

ko__ad

ä__e

ko__is

ri__as

pa__ud

tõ__e

4. Loe jutuke.

5 6

Nuku+nurgas

Miko ja Merko müravad nuku+nurgas.

Kapid kukuvad pikali.

Tekid lähevad sassi.

Nukud nutavad natuke.

Keiti tuleb rutuga kohale.

Ta teeb nukule pai ja upitabapid püsti.

- Kuhu kadusid Miko ja Merko?
- Leia ja värvi **p**, **t** ja **k** sõna seest. Loe märgitud sõnad veel kord.

88. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnaühendid.

korralikult kammitud
tullakse rannast
ära narri
villased sallid
konnad korrutavad

kammivad kammiga
korralikult kammitud
kallavad kannu
korralik riietus
õun ussitab

hommikuse bussiga
villased sallid
õun ussitab
tullakse rannast
kammivad kammiga

2. Loe sõnaühendid.

kirjud lehmad
karmid talved
tolmuse torni
korjatud marjad
märjad sõrmed

korjatud marjad
naljakad järved
hirmus ehmatas
kurvad silmad
naljakad järved

märjad sõrmed
kurvad silmad
ehmatav tervitus
tolmuse torni
karmid talved

3. Loe sõnaühendid.

võtame kütust
nutavad natuke
krati õpetus
võti ripub
trepid katusele

õpime õpikust
võti ripub
rikutud sokid
õpime õpikust
krati õpetus

kukub pikali
trepid katusele
sakiline võti
trepid katusele
võtame kütust

89. TUND / II ja III välde / AEIOU

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

1 3

 (selle) vaala

kreemi

viili

ploomi

kuuri

 (seda) vaala

kreemi

viili

ploomi

kuuri

- Märgi sõnades **aa**, **ee**, **ii**, **oo** ja **uu**.

2. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

3

täna

maalib

veerib

hiilib

soovib

uurib

eile

maalis

veeris

hiilis

soovis

uuris

3. Loe sõnaühendid tulpades ja ridades.

1 4

uurib hoolikalt

keedab moosi valmis

liivane rand

tuuline ilm

uued uudised

hooliv inimene

proovis moosi

hiilis kiiresti

puudub tihti

uusi pluuse

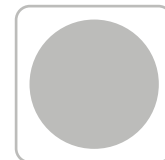
- Märgi sõnades **aa**, **ee**, **ii**, **oo** ja **uu**. Loe veel kord.

4. Loe laused. Loe sõnad tulbast. Vali lünkadesse sobivad sõnad. Täienda lauseid, kus vaja. Kirjuta.

5 6 7

laused	sõnad
Vend _____ eile tore da pildi. Kunstnik _____ oma pilti õhtuni.	maalib maalis
Minu õde on väike ja praegu alles _____ sõnu kokku. Kui mu ema oli väike, _____ ka tema.	veeris veerib
Rebane _____ igal ööl talumehe kanade juures. Päkapikk _____ vaikselt ja pani kommi aknalauale.	hiilib hiilis
Sõber _____ järgmisteks jõuludeks endale _____ Eile lahkudes _____ külaline meile „ _____ _____“	soovib soovis
Sõber _____ kaua eelmisel nädalal saadud _____ Tähe+teadlane _____ igal ööl _____.	uurib uuris

- Loe laused, mille tegevus toimub täna või praegu.
- Loe laused, mille tegevus toimus kunagi varem.
- Loe sõnad, mis on olevikus.
- Loe sõnad, mis on minevikus.

90. TUND / II ja III välde / ÕÄÖÜ

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

1 3

	
võõras	võõrad
põõsas	põõsad
käärid	kääre
pööning	höövel
rööbas	röövel
süüde	süüdi

- Märgi sõnades **õõ**, **ää**, **öö** ja **üü**.

2. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

3

täna	eile
	
määrib	määris
röövib	röövis
küürib	küüris
müürib	müüris
mõõdab	mõõtis
räägib	rääkis
röögib	röökis
söödab	söötis

3. Loe sõnaühendid tulpades ja ridades.

1 4

väärikas inimene

lõikas käaridega

võõras koht

võõrasse hoovi

rõõmus küülik

küüris müüri

röövikud söövad

röövel röövis

vanad müüdid

müüdi ära

- Märgi sõnades **õõ**, **ää**, **öö** või **üü**. Loe veel kord.

4. Loe sõnaühendid. Kirjuta lünka **õõ**, **ää**, **öö** või **üü**. Loe veel kord.

1 3 4 6 7

t_____tab kõvasti

t_____tab kõik ära

r_____gib vaikselt

s_____tas lõkke

r_____kis valust

s_____dab loomi

k_____rib puhtaks

m_____dab pikka lauda

5. Vali eelmisest harjutusest 3 sõnaühendit.

Lisa neile sõnu, nii et saad vähemalt 5-sõnalised laused. Kirjuta.

4 6 7

6. Loe laused. Vali lünka sõnaühend 4. harjutusest.

4 5 6 7

Minu tädi töötab varju+paigas. Hommikul ta _____
_____ .

Matkaja _____ ja hakkas süüa tegema.

Väike vend küsib kogu aeg ja _____ .

Pesula harja+rull _____ kõik autod.

- Kirjuta sõnaühendid lünkadesse. Loe laused veel kord.

91. TUND / II ja III välde / DIFTONG

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

1 3

	
(selle) laulu	(seda) laulu
aeru	aeru
leiva	leiba
taime	taime
koera	koera

- Märgi sõnades **au**, **ae**, **ei**, **ai** ja **oe**.

2. Loe sõnapaarid.

1 3

jäin – sain	köis – koit	söed – soed	lõiv – loik
räim – laim	põis – poiss	jões – moes	nõus – noos
näen – saen	tõus – toeks	kõu – koi	köeb – koeb

- Jooni täishäälikud. Loe veel kord.

3. Loe kohanimed tulpades. Tee kaasa käemärk.

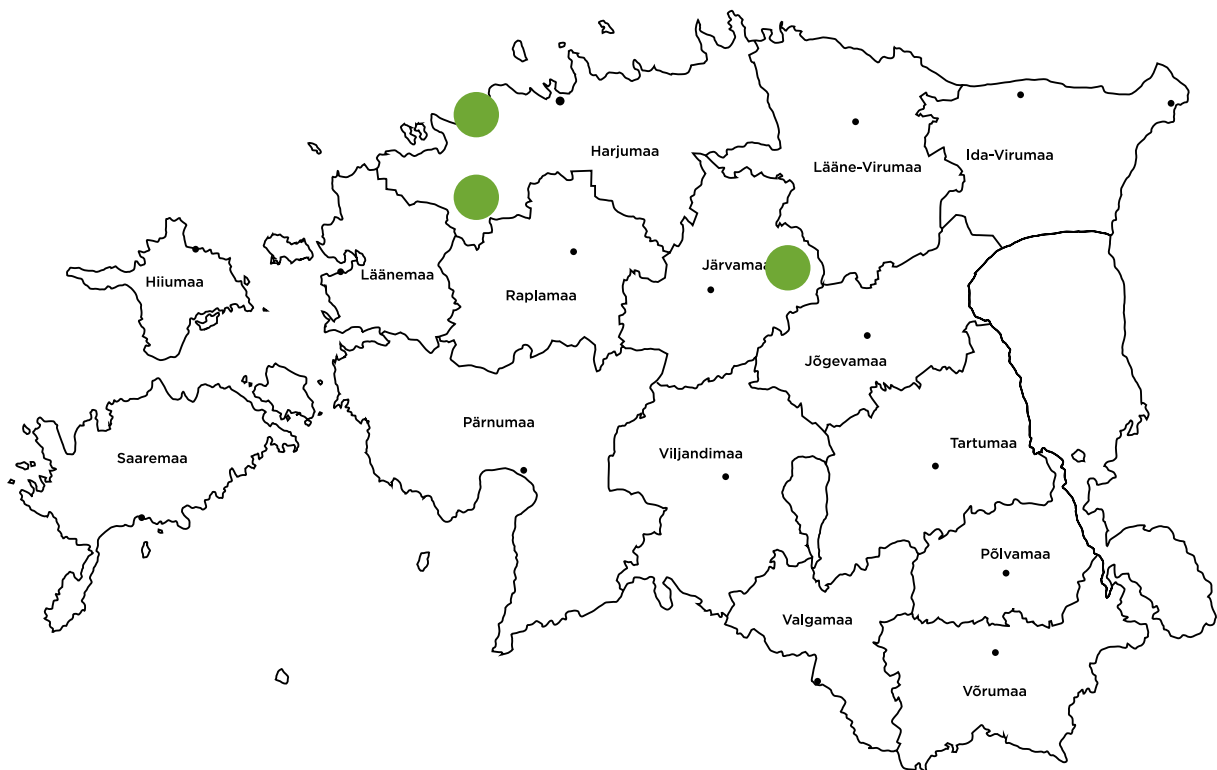
1 3

Maeru
Koeru
Haiba

Sauga
Ruila
Keila

Mõisaküla
Laulasmaa
Taevaskoja

Taebla
Laitse
Maidla

- Leia ja märgi diftongid Eesti kohanimedes.
- Millised neist on märgitud kaardile rohelse mummuga?
- Millistes nendes kohtades elab sulle tuttavaid inimesi?

4. Loe. Vali joone eest sobiv sõna lausesse.

5 6 7

jäin	_____ koeraga vihma kätte.	_____ märjaks.
	_____ kukkudes haiget.	_____ kooli hiljaks.
sain	_____ laulu kuulama.	_____ laulu selgeks.
	_____ kokalt sooja leiva.	_____ leiba sööma.

- Kirjuta lünkadesse sobivad sõnad. Loe veel.

5. Harjuta lugemist.

1 3

kõik	või	kuid	päev	teab	võib
kuid	kõik	täis	teab	aeg	ainult
teab	kuid	väike	või	täis	naine
või	teab	kõik	täis	teine	päev
täis	teine	kuid	kõik	või	väike
aeg	teab	või	tean	täis	teine
võib	ainult	aeg	naine	päev	täis

- Jooni täpitähtedega täishäälikuühendid.

92. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnad.

kõik	või	kuid	päev	teab	võib
kuid	kõik	täis	teab	aeg	ainult
teab	kuid	väike	või	täis	naine
või	teab	kõik	täis	teine	päev
täis	teine	kuid	kõik	või	väike
aeg	teab	või	tean	täis	teine
võib	ainult	aeg	naine	päev	täis

2. Loe sõnapaarid.

jäin – sain	sain – saan	kõis – koit	koot – koit
söed – soed	sood – soed	liiv – lõiv	lõiv – loik
riim – räim	räim – laim	põis – poiss	jobb – jões
moos – moes	jões – moes	moes - mees	nõus – noos
näen – saen	saen - saan	sean – seen	tõus – toeks
kõu – koi	kõis – koos	köeb – koeb	koeb – koob

3. Loe sõnaühendid.

uurib hoolikalt	hooliv inimene	hiilis kiiresti
proovis moosi	tuuline ilm	puudub tihti
uurib hoolikalt	puudulik sooritus	hooliv inimene
koogid moosiga	keedab moosiks	liivane rand
liivane rand	joovad piima ära	raamatu kaaned
koogid moosiga	maasika+moosiga	soovib vaarikaid

4. Loe sõnaühendid.

väarikas inimene

võõrasse hoovi

tõmbas küüru

lõikas käaridega

rõõmus küülik

röövel rökis

müüri ääres

võõraid hääli

võõras koht

värisevad haavad

väarikas inimene

värisevad haavad

rõõmuga tööle

müüri ääres

rõõmus küülik

rõõmus röövik

lõikas käaridega

tõmbas küüru

võõras koht

võõrasse hoovi

rõõmus röövik

võõraid hääli

rõõmuga tööle

röövel rökis

93. TUND / II ja III välde / LMNRS

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

1 3

	
pallid	palle
kommid	komme
konnad	konni
ussid	usse
narrid	narre

- Märgi sõnades **ll**, **mm**, **nn**, **rr** ja **ss**.

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

täna	eile
	
rullib	rullis
kammib	kammis
narrib	narris
tassib	tassis

- Räägi oma sõbra kohta, mida ta teeb täna ja mida ta tegi eile. Vali sõnad tulpadest.

3. Pane lünka tulba kohal olevad tähed. Loe tulbad.

1 3 5

ll	mm	ss	nn
tra____id	tra____id	tra____id	tra____id
tra____i	tra____i	tra____i	tra____i
kru____id	kru____id	kru____id	kru____id
kru____i	kru____i	kru____i	kru____i

- Loe veel kord. Jooni tähendusega sõnad.

4. Loe sõnaühendid tulpades ja ridades.

1 4

tassis konni	leidis konnad
sõime komme	võttis kommid
narris usse	peatas ussid
rullis palle	tõi pallid
kammis kasse	päästis kassid

- Märki igas sõnapaaris **ll**, **mm**, **nn**, **rr** ja **ss**. Loe veel kord.

5. Loe laused ja töökorraldus.

3 5

Vanas trammis elas trolli+pere. Peresse kuulus 5 trolli.

- Ühenda laused ja leia igale trollile tema lemmik+tegevused.

Trimmi	leidis konnad	ja	sõi komme.
Tralla	päästis ussid	ja	narris kasse.
Tränna	tõi kommid	ja	peitis palle.
Triks	võttis pallid	ja	silus vurre.
Tresso	peatas vurrid	ja	tassis trumme.

- Loe ühendatud laused veel kord.

94. TUND / II ja III välde / Kaashäälikuühend

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärke.

1 3

(selle) silma

(seda) silma

sõrme

sõrme

nalja

nalja

järve

järve

lehma

lehma

torni

torni

- Näita või märgi sõnades kaashäälikuühend.

2. Loe sõnaühendid.

1 4

tegi nalja

suured sõlmed

sidus paelad sõlme

lõikas sõrme

pesi sõrmikuid

vaatas pilvi

palju kirju

nelja pirniga

korjab marju

terav kirves

kaunis sõrmus

läbis kurvi kiiresti

- Märgi sõnades kaashäälikuühendid.

3. Vali eelmisest harjutusest 3 sõnaühendit, lisa neile sõnu, nii et saad vähemalt 5-sõnalised laused. Kirjuta.

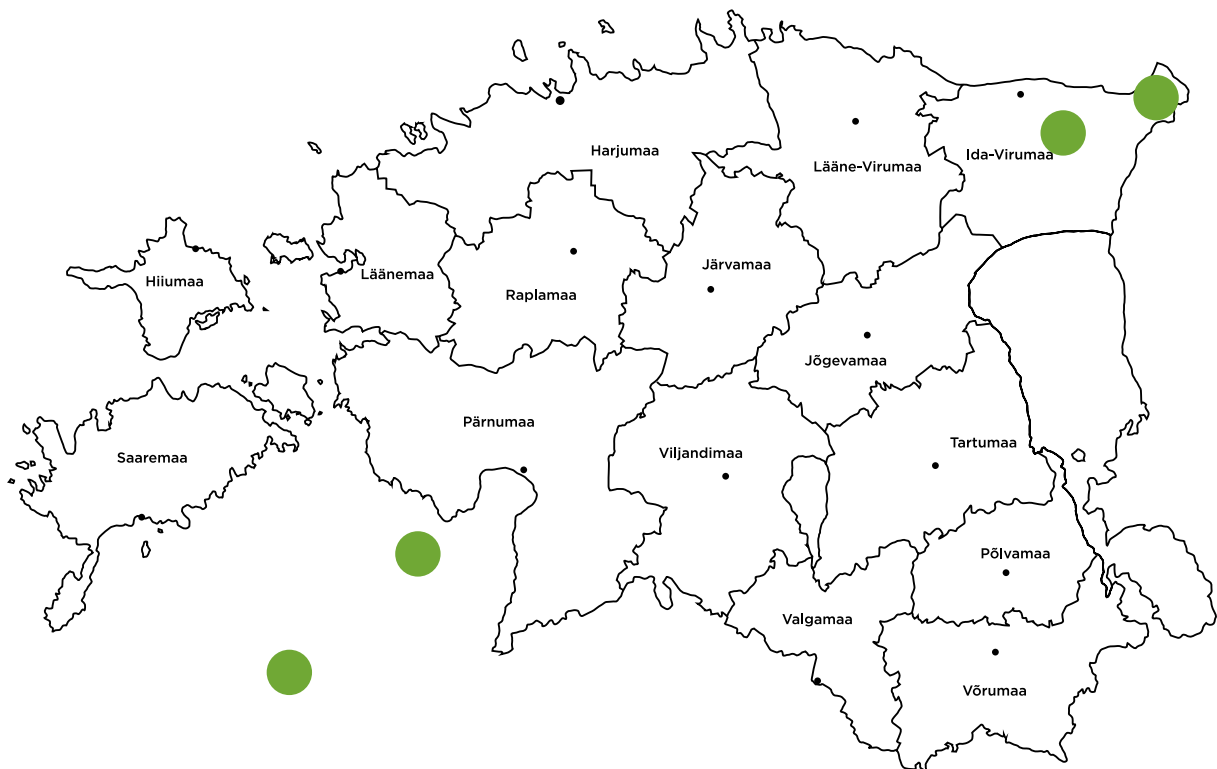
4 6 7

4. Loe kohanimed.

1

3

	
Narva	Pärnu
Karja	Põlva
Jõhvi	Torma
Märjamaa	Palmse
Kihnu	Vormsi
Ruhnu	Prangli

- Märgi kaashäalikuühendid Eesti kohanimedes.
- Millised neist on märgitud kaardile rohelse mummuga?
- Millistes nendes kohtades oled sina käinud?

5. Harjuta lugemist.

1 3

sil	tleb	ainult	tlema	miski	üks
ainult	sil	ning	miski	üks	ainult
miski	ainult	ütles	tleb	täis	ning
tleb	miski	kõik	ning	ütles	tlema
ning	tlema	ainult	sil	tleb	sil
üks	miski	sil	tleb	ning	ainult

- Vali 10 sõna. Värv nendes kaashäälikuühend.

95.TUND / II ja III välde / KPT

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

1 3

lukud

kotid

käpad

(selle) luku

koti

käpa

lukke

kotte

käppa

(seda) lukku

kotti

käppa

- Märgi sõna sees **k, p, t** ja **kk, pp, tt**.

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

täna

pakub

tukub

lõpeb

räpib

nutab

kütab

eile

pakkus

tukkus

lõppes

räppis

nuttis

küttis

3. Loe sõnaühendid. Märki sõna sees **k**, **p**, **t**, **kk**, **pp** ja **tt**. Loe veel kord.

1 4

tuttavad inimesed

pakib kotte

lükkas kaane kinni

sadas katusele

hüppavad kõrgele

hea õpetus

koputas nokaga

kukkusid alla

sättis võtit

kaunilt pakitud

tukkusid vaipadel

ruttu appi

4. Vali eelmisest harjutusest 3 sõnaühendit. Tee nendega laused. Kirjuta.

4 6 7

5. Millistes sinu kodu- või kooli ümbruse tänavanimedes on **k**, **p**, **t**, **kk**, **pp** või **tt**. Kirjuta need tänavanimed.

1 3 6

6. Loe. Reasta laused nii, et tekib jutuke.
Kirjuta kasti lause järjekorranumber.

5 6

Vares lendas tõrvatud katusele.

Kord elas vapper vares.

Ta koputas nokaga katusele.

Siis tõmbas vares saba lahti, aga nokk jäi kinni.

Ta tõmbas noka lahti, aga saba jäi kinni.

Varese nokk jäi tõrva sisse kinni.

- Mis sa arvad, mis sellest varesest sai?

7. Harjuta lugemist.

1 3

aga	nagu	tegema	ütleva	hakkama	vaatama
tegema	aga	nägema	võttis	vaatama	hakkama
hakkama	tegema	nagu	nägi	võttis	pidama
nagu	hakkama	võttis	nägema	nagu	ütleva
nägema	ütleva	tegema	aga	võttis	hakkas
vaatama	hakkama	nagu	nägema	aga	tegema

- Värvi **g, b, d, k, p, t, kk, pp, tt** sõna sees. Vali ise sõnad.

96. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnaühendid.

tassis konni	leidis konnad	narris usse
kallas kannust	kallas kannu	sõime komme
võttis kommid	narris usse	peatas bussi
rullis palle	kallas kannust	tõi pallid
korrastas klassi	leidis konnad	kammis kasse
kallid kassid	võttis kommid	korras klassid

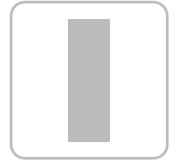
2. Loe sõnaühendid.

tegi nalja	suured sõlmed	sidus paelad sõlme
suured sõlmed	lõikas sõrme	pesi sõrmikuid
korjab marju	vaatas pilvi	palju kirju
nelja pirniga	lõikas sõrme	sidus paelad sõlme
terav kirves	kaunis sõrmus	läbis kurvi kiiresti

3. Loe jutuke.

Meie tuttavad inimesed pakivad kotte. Nad ruttavad reisile. Onu lükkas kohvri+kaane kinni. Tädi ei saanud koti+lukku kinni. Onu ruttas appi. Lõpuks oli kõik pakitud, nad panid ukse lukku ja lippasid välja. Lennuk juba ootas reisijaid. Oi, võti ununes ukse ette. Mida nüüd ette võtta? Mis on sinu õpetus?

- Vasta küsimustele jutu lõpus.
- Mõtle ja vasta:
Kas sinu peres on ka nii juhtunud? Mida tegite?
Mõtle, kuhu need inimesed võisid minna?

97. TUND / II ja III välde / I ja j sõna alguses

1. Loe sõnad tulpades ja ridades.

1 3

i	j
isadele	jaamas
ilvesed	joonele
ikkagi	juttu
isuga	jäängi
ivasid	jällegi

- Kas märkad reeglit?

I järel on alati _____ -häälik.

J järel on alati _____ -häälik.

2. Leia Eesti kaardilt I ja J-ga algavaid kohanimesid.
Märgi kaardil I ja J ning järgnev täht värviliselt.

1 3 6 7

Illuka

Juminda

Järveküla

Ilmatsalu

Ihaste

Jäneda

Jõõpre

Iru

Joaveski

Imastu

Jämaja

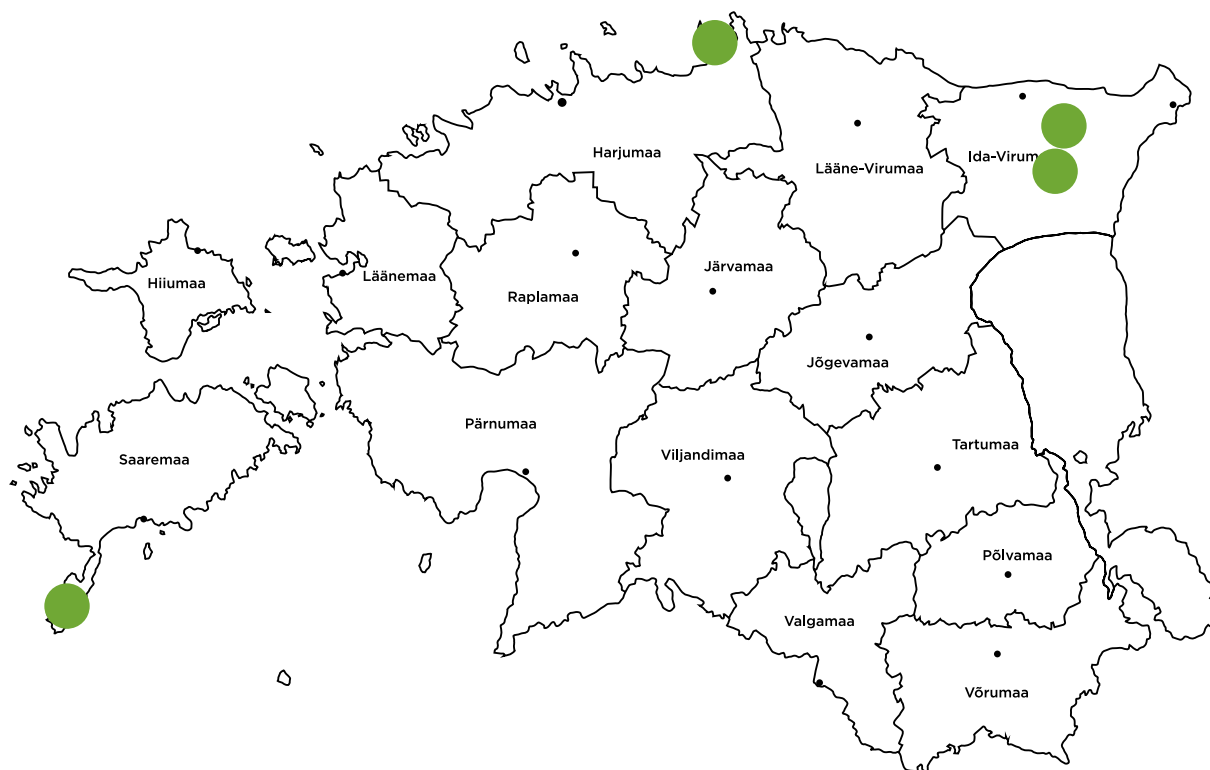
Jõeküla

Isabella

Jõhvi

Jausa

Iisaku

3. Loe sõnad. Kirjuta sõna algusse **i** või **j**. Loe veel kord.

1 3 7

___ äätis	___ stub	___ uust	___ gav
___ uga	___ lm	___ älle	___ kka
___ uba	___ du	___ su	___ õulud

- Loe ainult **i**-ga algavad sõnad. Loe ainult **j**-ga algavad sõnad.

4. Loe. Ühenda sobivad sõnad.

4 6

imeline		igav
ilmaline	jäätis	igavene juurikas
imelik		igeme
	isutab	juba
jälle	istutab	jube jõulud käes
	itsitab	jälle

- Värvige sõnaühendi sõnad sama värvi.
- Loe veel kord.

5. Vali eelmisest harjutusest 3 sõnaühendit. Tee nendega laused. Kirjuta.

4 6 7

98. TUND / II ja III välde / I ja j sõna sees

1. Leia sõnades **i** ja **j**. Loe sõnapaarid tulpades.

1 3

sajad – saiad

vajad – vaiad

majas – maias

kuju – nuiad

oja – hoiab

pajas – laiad

tuju – muie

sõjas – võiab

koju – köied

nõjatub – nõiad

2. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

1 3 4

(värske) saia

(värsket) saia

(raske) vaia

(rasket) vaia

(suure) nuia

(suurt) nuia

3. Loe laused. Täida lüngad eelmise harjutuse sõnadega.

5 6 7

Sõjamees võttis suure _____ .

Sõjamees vibutas suurt _____ .

Juba ükselt oli tunda värske _____ lõhna.

Perenaised tahtsid kõik värsket _____ osta.

- Loe laused veel kord.

4. Loe sõnad tulpades ja ridades. Leia sõnades **j** ja **jj**.

1 3

j

oja

maja

jj

ojja

majja

5. Loe. Täida lüngad eelmise harjutuse sõnadega.

5 6 7

See on meie _____ . Poiss jooksis ruttu _____ .

Metsas voolab kitsas _____ . Konn hüppas kaldalt _____ .

- Loe laused veel kord.

6. Loe sõnaühendid ja laused paarikaupa. Näita või märgi **i** ja **j**.

4 5 6

ostis värske saia

küpsetas suuri saiu

laiad pajad

köied koju

Meie laps on maias.

Laps elab oma majas.

Ära viska saia ojja.

Lase maias laps majja.

Kaia ja Kaja on kaksikud.

Maia majas on sajad saiad.

sajad saiad

saia – maias

nõia tuju

nuia kuju

Maia maja

vajan vaia

köied koju

sõjas hoiab

- Mis sa arvad, mis ametit Maia peab?

99. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnad.

ilm	ivasid	jääme	jälle	ikkagi	igav	isuga	istub
jällegi	juba	idu	isu	juttu	järsku	ikka	iga
jäätis	jälle	juust	jõulud	jääme	ilus	igav	inetu
isadele	jaamas	ilvesed	joonele	jalad	ilma	jäävad	joovad

2. Loe sõnaühendid.

imeline ilm	igav istuda	isuäratav jäätis	jube jutt
jälle jõulud	juba jõulud	juba istume	imeline ilm
juba jookseme	ikka imetleda	igav joosta	isuäratav juust
imestav ilme	jube jutt	imeline ilm	ikka ilusad

3. Loe sõnapaarid.

sajad – saiad	kuju – nuiad	vajad – vaiad	oja – hoiab
kuju – nuiad	vajad – vaiad	pajas – laiad	majas – maias
pajas – laiad	majas – maias	sõjas – võiab	tuju – muie
koju – köied	pajas – laiad	nõjatub – nõiad	sajad – saiad

4. Loe jutuke.

Pagari+poiss küpsetas palju saiu. Isa ja Maia ostsid neli värsket saia. Nad viisid saiad koju. Kogu pere sõi saiu. Igaüks sai ühe saia.

- Kes on selles peres? Missuguseid saiu nad sõid? Missugused saiad sulle maitsevad?

100. TUND / II ja III välde / KPT + S

1. Loe sõnapaarid tulpades ja ridades. Märki sõnades **k, p, t** kõrval s.

1 3 6

ost – ots

usk – uks

laps – lasp

lust – luts

lask – laks

lips – lisp

mast – Mats

vask – vaks

kips – kisp

post – pots

kask – kaks

kops – kosp

must – müts

tusk – tuks

küps – küsp

last – lats

kosk – koks

lüps – lüsp

otsin – ostan

laskub – laksub

kaks kaske

astub – matsub

taskus – takso

laskma – laksuma

- Millistel sõnadel ei ole tähendust?

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

arst

korsten

kalts

kirst

kartsin

malts

vorst

tantsin

tants

korts

mürtsub

prints

3. Loe sõnad. Korrasta tähtede järjekord, et saaksid tähendusega sõnad.

1 3 6

suuks

uiks

lasped

joosk

tasnt

kaspad

tuiks

muts

pritsn

juusked

lüspab

küspetab

4. Loe sõnad, kus on **g, b, d** kõrval **s**.
Värvi kaashäälikuühendid nendes sõnades.

1 3

leidsin

kärbsed

jalgsi

õudsed

hoidsin

umbsed

vargsi

raudsed

püüdsin

teadsin

jõudsin

5. Loe jutuke. Vali kastist sobiv sõna. Tõmba sobimatud sõnad maha.

5 6

Leidsin katkise kostüümi.

Püüdsin need riided ajaks selga saada.

Teadsin, et kostüüm on hirmus ja .

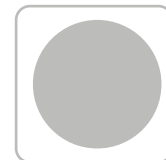
Jõudsin riideid veidi siluda, kui avanesid.

Tants oli alanud. Läksin saali ja kaasa.

Äkki lendasid minu alt välja .

kohe umbse kostüümi seljast.

- Mõttele, mis selles loos edasi sai.

101. TUND / II ja III välde

/ KPT kaashäälikuühendis I osa

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Märki sõnade lõpus **k, p, t** kõrval suluta kaashäälik.

1 3 6

silk	tulp	silt
pilk	pump	pult
mürk	kimp	hunt
märk	karp	tort
põsk	kirp	vaht
lask	kulp	praht

- Jooni alla sõnad, mille tähendust sa tead.

2. Loe sõnad. Kirjuta joonele eelmisest harjutusest 3-4 sõna, mis sobivad antud omadussõnadega.

3 6

märg _____

kurb _____

kuldne _____

- Loe veel kord.

3. Loe sõnad. Pane tähed õigesse järjekorda, et saaksid tähendusega sõnad. Loe sõnad veel kord.

1 3 6

trap

lakp

ulkp

ltpi

krpi

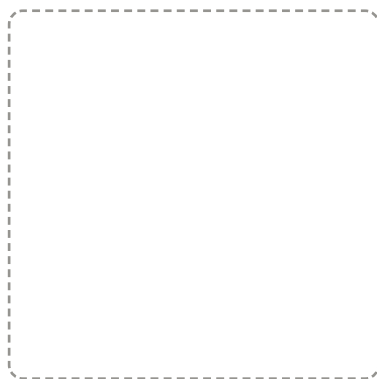
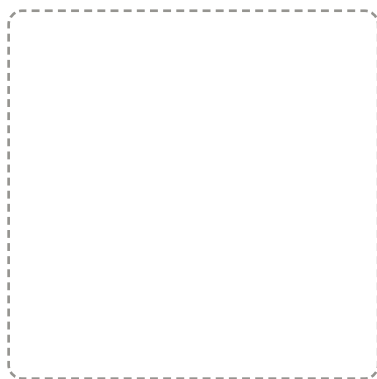
ntil

lnot

ents

- Kontrolli, kas said samasugused sõnad?

palk, pilt, kulp, part, lint, kirp, sent, lont.

- Joonista 3 pilti.

4. Kuula või loe jutuke.

1 6

Kui ma väike laps olin, kartsin paljusid asju. Mind hirmutas kirp, lask, hunt ja isegi musta kirjaga silt.

Ükskord läks ema kodust ära ja jättis mulle lauale sildi. See oli valgel paberil ja musta kirjaga. Minu pilk läks mitu korda sildile, aga ma ei julgenud seda kätte võtta.

Pärast selgus, et sildil oli kirjas: „Külmikus on tort. Võta ja söö. Teleka pult on riiulil kastis.”

Hirmu pärast jäin ilma tordist ja puldist.

- Mis sa arvad, kes selles loos oma lapsepõlve hirmudest räägib?
- Miks jäi kirjutaja headest asjadest ilma?
- Tort on hea ja magus, aga mis kasu on puldist?
- Mida sina väiksena kartsid?

- Loe veel kord.
- Leia tekstist teine lause. Jooni sealt sõnad: kirp, silt, hunt, lask.
- Leia ja jooni teistest lausetest sõnad: pilk, tort, pult.

102. TUND / II ja III välde

/ KPT sõnades II osa

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Võrdle sõnu tulpades.

1 3

saag	sakk	saak
loog	lokk	look
kuub	kupp	kuup
hoob	hopp	hoop
kood	kott	koot
laad	latt	laat

- Loe veel kord. Pane tähele sõnade häälduse muutumist reas.

2. Loe sõnad, näita igale sõnale eelmisest harjutusest sobiv tulp.

1 3

kook	mutt	lööb	vapp	noot
ruut	kokk	söök	supp	kuut
toob	rutt	maad	köök	kiik

3. Loe sõnapaarid tulpades. Märki õige paar.

4 6

kuum supp

sööb sööki

kassikuut

mõtlik supp

sööb kööki

koerakuut

kreemine kook

kauge kott

rüütlite vapp

kreemine kokk

raske kott

höövlite vapp

lennu+tiib

naljakas lõpp

värske lukk

linnu+tiib

katkine lõpp

tugev lukk

- Joonista kasti asi, mida vajab koer. Leia see sõna eelpool loetud sõnade hulgast.

4. Loe sõnad tulbast. Jooni sõnad, mille tähendust sa ei tea.
Loe lause. Leia tulbast lausesse õige sõna. Kirjuta.

3 5 6 7

saag

sakk Keldrisse veeti rikkalik kartuli+ _____ .

saak

loog

lokk Mütsi alt lipsas välja uhke _____ .

look

maad

matt Tütarlaps külastas oma kodu+ _____ .

maat

103. TUND / II ja III välde

/ KPT sõnades III osa

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Võrdle sõnu tulpades.

1 3

vapp	vaap	vaip	lamp
kapp	kuup	kaup	kamp
kott	koot	koit	kont
latt	laat	laut	lant
makk	maak	maik	mark
pakk	paak	paik	palk

- Loe veel kord. Pane tähele sõnade häälduse muutumist reas.

2. Loe sõnad, näita igale sõnale eelmisest harjutusest sobiv tulp.

1 3

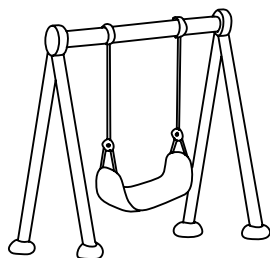
käpp	nööp	taip	kook	kokk
hunt	puuk	tikk	tiik	tilk
pauk	nurk	lakk	luik	pott

- Värvide ühte tulpas kuuluvad sõnad ühte värvi.

3. Loe sõnad. Pane igale sõnale sobiv algustäht. Loe veel kord.

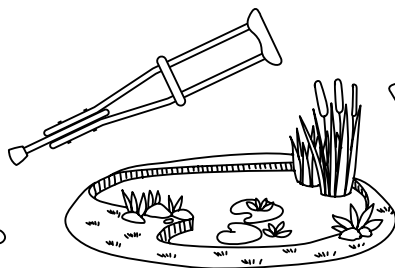
1 3 6

__iit

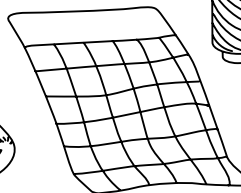
__uut

__ekk

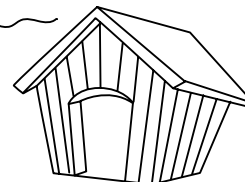
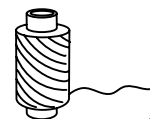
__ark

__iik

__epp

__aik

__ant

- Ühenda sõna pildiga.

4. Koosta eelmise harjutuse sõnadega 2 lauset. Mõlemas lauses kasuta kahte eelmise harjutuse sõna.

5 6 7

5. Loe sõnad tulpades ja ridades. Kas nii saab olla? Kui jah, siis tee ruudu sisse X.

3 4 5 6

☐	1. kallistan	nööpe (4)
☐	2. hammustan	hunti (1)
☐	3. maitsen	tokki (5)
☐	4. reastan	paate (6)
☐	5. painutan	konti (2)
☐	6. meisterdan	kappi (7)
☐	7. korrastan	kaupa (3)

- Ühenda sama numbriga sõnad. Loe sõnaühendid.

6. Loe laused. Kirjuta eelmises harjutuses saadud sõnaühendid vastava numbriga lausesse. Loe veel kord.

4 5 6 7

- Igal õhtul _____ oma kaisukat _____ .
- Alati, kui ma kanakoiba närin, _____ ka _____ .
- _____ puuvilju paari _____ ja võrdlen maitseid.
- Kui ma olen närvis, _____ . See rahustab.
- _____ , et sellest vibu teha.
- Vaata, ma _____ kase+tohust _____ .
- Igal õhtul _____ oma _____ .
Ära usu, ma luiskan, olen selleks liiga laisk!

- Milline lause võiks sinu kohta sobida? Värvige selle lause number.
- Milline lause kindlasti ei sobi? Tõmba selle lause number maha.

104. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Kuula, loen sulle loo ühest poisist. Kuula, kas sa saad teada, mis posi nimi oli.
 - Õpetaja loeb jutu Kadeduse kapsad

Kadeduse kapsad

Vanasti oli suhkrut vähe saada. Suhkur oli väga kallis. See oli siis, kui vana+vana+isa väike oli.

Kord sai tema isa poest peo+täie suhkrut. Ema keetis sellega jõhvika+kisselli. Lapsed istusid pikal pingil ja sirutasid oma topsid ema poole. Aga vanaisa käskis enne kapsa+hautist süüa.

„Enne ikka vatsa+põhja kapsa+kiht alla!“ ütles vanaisa. „Kes kõige rohkem kapsast sööb, saab kõige rohkem kisselli.“

Mina ei võinud näha, et vanemad vennad ja õde saavad rohkem magusat. Selle+pärast sõin kohe kolm portsu kapsast. Kapsast sai iga päev. See oli hapukas ning soolane.

Kissell maitstes hea. Aga ma sõin seda vaid pool topsi. Rohkem ei mahtunud. Õe ja vendade lusikad aga muudkui käisid topsi ja suu vahet.

„Sul on vats kadeduse kapsaid täis,“ naeris vanaisa.

2. Vasta küsimustele.

Kas said poisi nime teada?

Miks oli vanasti suhkrut vähe saada?

Milliseid toite vanasti söödi?

Mitu inimest sõi selles loos laua ääres?

3. Loe sõnad ja sõnaühendid. Selgita, mida need tähendavad.

kadedus	peo+täis suhkrut	kissell
kapsad	kapsa+hautis	vats
vanasti	kõige rohkem	kapsa+kiht

4. Loe jutt.

Kadeduse kapsad

Vanasti oli suhkrut vähe saada. Suhkur oli väga kallis. See oli siis, kui vana-vanaisa väike oli.

Kord sai tema isa poest peo+täie suhkrut. Ema keetis sellega jõhvika+kisselli. Lapsed istusid pikal pingil ja sirutasid oma topsid ema poole. Aga vanaisa käskis enne kapsa+hautist süüa.

„Enne ikka vatsa+põhja kapsa+kiht alla!“ ütles vanaisa. „Kes kõige rohkem kapsast sööb, saab kõige rohkem kisselli.“

Mina ei võinud näha, et vanemad vennad ja õde saavad rohkem magusat. Selle+pärast sõin kohe kolm portsu kapsast. Kapsast sai iga päev. See oli hapukas ning soolane.

Kissell maitstes hea. Aga ma sõin seda vaid pool topsi. Rohkem ei mahtunud. Õe ja vendade lusikad aga muudkui käisid topsi ja suu vahet.

„Sul on vats kadeduse kapsaid täis,“ naeris vanaisa.

5. Vasta küsimustele.

Miks ei jõudnud poiss kisselli süüa?

Miks nimetas vanaisa kapsaid kadeduse kapsasteks?

Miks vanaisa naeris?

Mida oleksid sina teistmoodi teinud?

- Loe lugu veel kord ja jooni kõik laused, kus on juttu kapsastest.

105. TUND / I, II ja III välde / AEIOU

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.
Jooni sõna, mille tähendust sa ei tea.

3 6 7

•	∪	∕
harilik	haavad	haarama
tarus	taara	taaruma
venis	veenid	veerema
keris	keelud	keelama
redis	reedab	reedel
korin	koorib	koorima
norin	noorem	noomima
kobas	koobas	koormas
urin	uurin	uurima
tuled	tuuline	tuunima

- Vali tulpadest 5 nimisõna (**kes? mis?**). Kirjuta.

- Vali tulpadest 5 tegusõna (**mida teeb?**). Kirjuta.

2. Kirjuta lünka **a, i, o, e, u** või **aa, ii, oo, ee, uu**. Loe sõnad tulpades ja ridades.

1 3 6 7

i või ii /	p____du	Pr____du	nägin Pr____tu
a või aa /	s____bad	s____dad	s____bus
o või oo /	r____bot	k____gid	k____ki
o või oo /	k____bas	k____bas	l____bus
e või ee /	r____del	r____dab	r____del
u või uu /	t____gev	t____bid	t____pis

3. Loe sõnaühendid ridades.

4 6

kobas pimeduses	pimedas koopas
uuris pimedust	urises pimeduses
tugevad tuuled	tuled paistsid
kumm venis	veenis sõpra

- Selgita, mida lugesid.

4. Loe valikuks antud sõnad. Loe laused Tom Sawyeri ja Becky seiklustest koopas, kuhu nad ära eksisid. Kirjuta lünka õige sõna.

5 6 7

kobas / koobas

_____ oli täiesti pime, Tom _____ ringi, et teed leida.

urin / uurin

Pimedusest kostus _____. “ Kohe _____, kes uriseb!” lubas Tom.

tuled / tuuled

„Millal sa tagasi _____? Ära jäta mind üksi!” nuttis Becky.

venis / veenis

Tom _____ tüdrukut ootama, sidus tema käe külge nõöri ja läks. Aeg _____ väga aeglaselt ja Becky jäi tukkuma.

- Uuri õpetaja käest, kes olid Tom ja Becky. Millisel ajal nad elasid ja miks nad koopas ära eksisid? Küsi ka laste koopast pääsemise kohta.

- Joonista ise kaanepilt raamatule Tomist ja Becky' st.

106. TUND / I, II ja III välde / ÕÄÖÜ

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.

3 6 7

•	☺	↙
põnev	põõsas	põõnama
kõlav	kõõlun	kõõluma
rägin	räägib	räämas
kärud	käärud	käärima
tögama	nööbid	töökas
müdin	müüdid	müüdud
küdema	küüned	küürima

- Vali tulpadest 5 nimisõna (**kes? mis?**). Kirjuta.

- Vali tulpadest 5 tegusõna (**mida teeb?**). Kirjuta.

2. Kirjuta lünka **õ, ä, ö, ü** või **õõ, ää, öö, üü**. Loe sõnad tulpades ja ridades.

1 3 6 7

õ või õõ /	l_____bus	l_____bin	r_____msaid
ä või ää /	s_____de	k_____bus	m_____gima
ö või öö /	k_____hima	s_____bik	_____bima
ü või üü /	s_____gama	s_____distab	s_____di olema

3. Loe sõnaühendid ridades. Jooni õigesti kirjutatud sõnaühend.

4 6

musta leiva käärud
röövel rääkis röövist
tundmatud müüdid
väike ja lõbus käbus
rõõmus sõber
jäätunud jätis

musta leiva kärud
röövel röökis röövist
tundmatud müüdud
väike ja lõbus kääbus
rõmus sõõber
jäätunud jäätis

- Tee sõnaühenditega laused.

4. Loe.

5 6

Öö+maal elas kord üks laisk **kääbus**.
Kääbusele meeldis peita end **põõsas**.
Ta piilus sealt, kuidas teised kääbused **kärudega** kulda vedasid.
Kord jäi kääbus **põõsas** tukkuma.

- Loe tumedalt trükitud sõnad uuesti ja muuda täppidega täishääliku pikkust.

- Räägi, mis edasi sai.
- Joonista pilt põõsas põõnavast kääbusest.

107. TUND / I, II ja III välde / LMNRSHVJ

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk. Jooni sõnad, mille tähendust sa ei tea.

3 6 7

•	∪	/
kaladel	kalladele	kallate
kaminad	kammivad	kammisid
panid	pannid	pannidel
naridel	narrid	narridel
kasida	kassid	kassidega
pahane		kahhel
kivid		kivvi
tujud		tujju

- Vali tulpadest 5 nimisõna (**kes? mis?**). Kirjuta.

- Vali tulpadest 5 sõna, kus on rohkem kui 6 tähte. Kirjuta.

2. Kirjuta lünka **l, m, n, r, s** või **ll, mm, nn, rr, ss**. Loe sõnad tulpades ja ridades.

1 3 6 7

l või ll	/	pi_____ama	ka_____istus	põ_____etus
m või mm	/	sa_____uma	le_____ikud	sa_____ad
n või nn	/	jo_____ima	õ_____etus	ki_____odes
r või rr	/	na_____ima	ko_____as	ko_____idor
s või ss	/	pa_____ima	mo_____itab	si_____alik

3. Loe sõnad. Märgi häälikud, mis sõnas muutuvad. Loe lause, vali lausesse õige sõna.

5 6

kolid / koolid / kollid

Millal sa Tallinnasse _____ ?

Pööningul trallitavad pööraised _____. Kes seda usub?

panid / paanid / pannid

Miks sa _____ valesse riulisse _____ ?

Narrid _____ oma narri+mütsid pähe ja võtsid _____ kätte, et lärmi tegema hakata.

samas / saamas / sammas

Dino+sauruste aeg oli otsa _____. Nad hakkasid välja surema.

Mõlemal printsessi+lossil oli _____ kohas ühesuguse mustri- _____ .

- Joonista loss, mille esiukse ees on sambad.

108. TUND / I, II ja III välde

/ G, B, D, K, P, T, KK, PP, TT

1. Loe sõnad tulpades ja ridades. Tee kaasa käemärk.
Värvi sõnad, mille tähendust sa ei tea.

3 6 7

•	☺	✓
lebas	lepas	leppima
käbid	käpad	käppades
mudas	mutid	muttide
kadedad	katel	kattuma
madude	matused	mattuma
tigude	tikud	tikkuma
tegigi	tekid	tekkima

- Vali tulpadest 5 nimisõna (**kes? mis?**). Kirjuta.

- Vali tulpadest 4 tegusõna (**mida tegi? mida tegema?**). Kirjuta.

2. Kirjuta lünka **g, b, d, k, p, t** või **kk, pp, tt**. Loe sõnad tulpades ja ridades veel kord.

1 3 6 7

g, k või kk /	te_____ime	te_____itas	te_____ima
	se_____ama	se_____und	se_____uma
b, p või pp /	lõ_____us	lõ_____us	lõ_____es
	ta_____el	Ta_____al	ta_____is
d, t või tt /	Ma_____is	ma_____id	ma_____uma
	ve_____ama	ve_____ikas	ve_____ima

3. Loe sõnaühendid ridades. Ringita sõnas **k, p** ja **t** erinevad pikkused.

4 6

k /	tegime tekkidega	tekitas segaduse	tekkis pahandus
p /	räägime lõbust	vestleme lõpust	vestlus lõppes
t /	vibu+kütt Madis	vettinud matid	vette sattunud

4. Loe jutuke, kirjuta lünka õige sulghäälik.

1 5 6 7

Vibu+kütt

Ma__is sai endale vi__u. Ta pi__as plaani, et läheb jahile ja toob söö__i lauale. Ma__is tahtis ta__ada mõne mets+sea ning mi__u lindu.

Poiss hiilis ja ra__istas põõsastes pi__a aega. Ta mõistis, et vibu+kü__ olla ei olegi lihtne ja istus puhkama.

Ä__i ha__as puu__e ta__ant kostma ra__inat. Ma__is kargas püsti ja pistis ko__u poole jooksu. Vi__u jäi metsa. Poiss ei läinud kunagi se__a otsima.

- Loe jutuke veel kord.
- Miks poiss enam metsa minna ei tahtnud?
- Kes sinu arvates võis põõsastes ragistada?

5. Loe sõnad paarikaupa tulpades, loe sõnad paarikaupa ridades.

1 3

silk – silgu

tulp – tulba

silt – sildi

pilk – pilgu

pump – pumba

pult – puldi

mürk – mürgi

kimp – kimbu

hunt – hundi

märk – märgi

karp – karbi

tort – tordi

park – pargi

korp – korbi

kurt – kurdi

- Värvri sõnades **k, p, t** ja **g, b, d** kõrval suluta kaashäälik.

109. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnad paarikaupa tulpades.

silk – silgu

tulp – tulba

silt – sildi

pilk – pilgu

pump – pumba

pult – puldi

mürk – mürgi

kimp – kimbu

hunt – hundi

märk – märgi

karp – karbi

tort – tordi

park – pargi

korp – korbi

kurt – kurdi

2. Loe. Korda kiiresti.

hunt – hundi – hunti

mürk – mürgi – mürki

tort – tordi – torti

märk – märgi – märki

silk – silgu – silku

tulp – tulba – tulpa

pilk – pilgu – pilku

karp – karbi – karpi

- Moodusta eeskuju järgi sõnaridu sõnadest: **silt, purk, pump**.

- Leia 1. ja 2. ülesandest samad sõnad. Värv ühte värvi.

3. Loe. Kirjuta lünka sobiv sõna 1. või 2. harjutusest.

Vaatasin _____ ja seisin _____ alla.

Ostsin _____ ja sõin _____ .

Tema _____ on kuri, kardan tema _____ .

Nägin metsas _____ . _____ kohtab harva.

See on _____ purk. _____ ei tohi puutada!

_____ on lahti. _____ kaas on katki.

Pane asjad _____ .

110. TUND / GRAMMATIKA

/ -B, -D, -VAD, -SID, 2. ja 3. pööre, mitmus

1. Toimi näidise järgi.: **b**, kõik d.

1

agb agd deb bed dad adb apb agd apb dad dab dpb

2. Loe tulbad. Loe read.

3

(sina) magad	(tema) magab	(sina) magasid	(nemad) magavad
segad	segab	segasid	segavad
togid	togib	togisid	togivad
pügad	pügab	pügasid	pügavad
rabad	rabab	rabasid	rabavad
lebad	lebab	lebasid	lebavad
sõdid	sõdib	sõdisid	sõdivad

3. Loe sõnapaarid tulpades, loe sõnad paarikaupa ridades.

3

lagi – laed

hing – hinged

mägi – mäed

mäng – mängud

nuga – noad

kang – kangid

tigu – teod

hang – hanged

tugi – toed

rong – rongid

ladu – laod

kade – kadedad

madu – maod

sade – sademed

tuba – toad

habe – habemed

luba – load

tobe – tobedad

4. Kirjuta joonele 5 sõna eelmisest harjutusest, mis sinu arust sobiks kokku sõnaga **tobedad**. Korda sõnaühendit 2 korda.

5 6 7

tobedad _____

- Kirjuta joonele 3 sõna eelmisest harjutusest, mida lapsed teevad.

Lapsed _____ , _____ ja _____ .

- Kirjuta joonele 3 sõna eelmisest harjutusest, mida täiskasvanu teeb.

Täiskasvanu _____ , _____ ja _____ .

5. Loe laused. Kirjuta lünka kas **b** või **d**. Loe veel kord.

1 5 6 7

Mao___ roomava___ kivi alla.

Tigu rooma___ kivi taha.

Teo___ on libeda___ . Mao___ ei ole kadeda___ .

Tigu maga___ juba, madu leba___ veel niisama.

111. TUND / GRAMMATIKA

/ -N, -ME, 1. pööre

1. Toimi näidise järgi: (n) ja me.

1

an eme un iime oon oome ume tun sin äin sime õime

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

(mina) valan	(meie) valame	(mina) valasin	(meie) valasime
magan	magame	magasin	magasime
tassin	tassime	tassisin	tassisime
laulan	laulame	laulsin	laulsime
sõidan	sõidame	sõitsin	sõitsime
võtan	võtame	võtsin	võtsime
lõikan	lõikame	lõikasin	lõikasime
hüppan	hüppame	hüppasin	hüppasime

3. Loe laused. Mida märkad?

5 6 7

Ma magad voodis. _____

Me põõnab põõsas. _____

Ma lamame mitu tundi. _____

Me ärkan hilja. _____

Ma uneled silmad kinni. _____

- Paranda tegusõna vead. Kirjuta joonele lause õigesti.
- Loe teine ja viimane lause uuesti. Seleta, mida lause tähendab.

4. Loe jutuke. Värvige tekstis kõik tegusõnad kollaseks.

5 6

Kolm laiska

Meie oleme kolm laiska. Me magame öö ja päev otsa.

„Mina olen Olev. Ma põõnan öösel voodis ja päeval põõsas.”

„Mina olen Kalev. Ma magan kümme tundi pimedas ja laman üheksa tundi valguses.”

„Mina olen Sulev. Õhtul lähen ma vara voodisse, hommikul ärkan hilja. Öösel pikutan silmad kinni, päeval unelen silmad lahti.”

Me laiskleme kogu aeg: magame, põõname, pikutame, lamame, uneleme, tukume ja suigume.

Kõik ütlevad, et me magame oma elu maha.

- Vasta küsimustele:
Kes olid jutukese tegelased? Kes nad võisid olla? (Mehed, trollid, poisid?)
Mida nad armastasid teha? Miks?
Mis sa arvad, kas päris elus saab nii olla? Mis ei saa?
Mida kõik arvavad Olevi, Kalevi ja Sulevi kohta? Kes need kõik on?
Mida sina arvad?

112. TUND / GRAMMATIKA

/ -D, -TE, -SID, 2. pööre

1. Toimi näidise järgi: d ja te.

1

ad ete id iite ood oote ate tad mid äid site õite

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

valad	valate	valasid	valasite
magad	magate	magasid	magasite
tassid	tassite	tassid	tassisite
laulad	laulate	laulsid	laulsite
sõidad	sõidate	sõitsid	sõitsite
võtad	võtate	võtsid	võtsite
lõikad	lõikate	lõikasid	lõikasite

3. Loe laused. Kirjuta õige sõnalõpp. Loe veel kord.

1 5 6 7

Mida sa tee___?

Mida te tee___?

Miks te tõmba___?

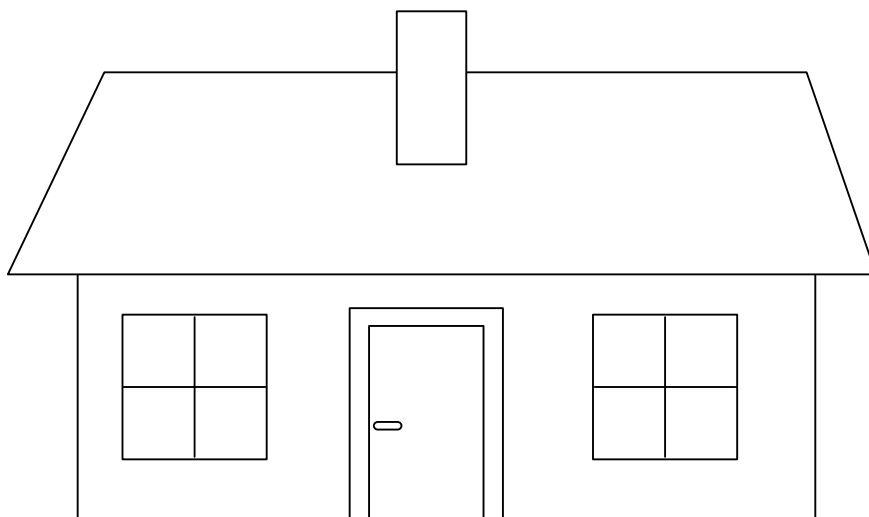
Miks sa tõmba___?

Millal sa värvi___?

Millal te värvi___?

4. Loe laused ja täienda pilti. Tee pilt huvitavamaks.

5 6

- **Milline pilt tuleb kui sa:**
 - teed maja katusele varese,
 - majast paremale lisad kaks puud,
 - maja ukse ette tõmbad kõnnit+ee jaoks kaks joont,
 - kõnni+tee äärde joonistad lilli,
 - maja aknad värvid siniseks,
 - majast vasakule ehitad aia,
 - taevasse sätid pilved ja päikese?

- **Nüüd kutsu õpetaja appi ja vaata, mis saab kui te:**
 - värvite muru roheliseks,
 - joonistate muru sisse neli kivi,
 - tõmbate maja seinale jooni ja teete taevasse tähed?

- Kas Sulle meeldib selline pilt? Kui soovid, võid seda veel täiendada.

113. TUND / GRAMMATIKA

/-LE, -L, -LT, väliskohakäänded

1. Toimi näidise järgi: -le, -l, -lt.

1

el ile olt iile oolal oolilt ule tul sil al sile melt

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

minul	minule	minult	minule	minul	minult
sinul	sinule	sinult	sinul	sinult	sinule
temal	temale	temalt	temalt	temale	temal
mulle	mul	meil	meile	meilt	
sulle	sul	teil	teile	teilt	
talle	tal	neil	neile	neilt	
munal	emale	isalt	emal	munale	isale
emale	isalt	munale	munal	emalt	isal
autolt	leivale	lainel	lainele	leivalt	autole
sõbrale	õhtul	hommikul	päevale	õhtult	sõbral
klaasil	pluusile	klaasilt	klaasile	pluusile	pluusil

3. Loe sõnad.

3 6

päästjal	müüjal	arstil	õpetajal	politseinikul
ehitajal	koristajal	kirjanikul	aednikul	kraana+juhil

- Kellel on raske töö? Jooni.

päästjale	müüjale	arstile	õpetajale	politseinikule
ehitajale	koristajale	kirjanikule	aednikule	kraana+juhile

- Kui sina oleksid president, kellele sa annaksid medali? Ringita.

müüjalt	politseinikult	koristajalt	kirjanikult	õpetajalt
päästjalt	aednikult	ehitajalt	arstilt	kraana+juhilt

- Kui sina oleksid hädas, kellelt sa küsiksidi abi? Jooni kahe joonega.

4. Loe laused. Vali eelmisest harjutusest sobivad sõnad ja kirjuta lünka.

5 6 7

Kõige raskem töö on _____ ja _____ .

President andis medali _____ ja _____ .

President sai kirja ühelt _____ .

_____ meeldib aias lilli kasta.

Need targad sõnad tulevad _____ .

_____ on palju töö+riistu.

114. TUND / GRAMMATIKA

/ -SSE, -S, -ST, sisekohakäänded I osa

1. Toimi näidise järgi: (-s) -sse, -st.

1

us isse ust iisis os oolilt ust tus ris as asse mest

- Värv **s** siniseks ja **ss** oranžiks.

2. Loe sõnad tulpades, loe sõnad ridades.

3 6

vihikus vihikus vihikust

raamatusse raamatus raamatust

voodisse voodis voodist

autosse autos autost

vihikus taldrikus raamatusse raamatust sahvis

vihikust kohvrisk teatris voodisse autos

voodist taldrikusse autost autosse teatrisse

raamatus taldrikust kohvrise sahvrise sahvrisk

- Jooni, kuhu lähed, kui oled väsinud.
- Jooni, kus võid leida oma sõpru.
- Jooni, kust võid leida häid mõtteid.

3. Loe sõnapaarid. Kuidas rääkides sõnu kasutame?
Tõmba õigele sõnale joon alla.

3 6

koolisse – kooli	tassi – tassisse	kappi – kapisse
potisse – potti	järvesse – järve	pilve – pilvesse
lauda – lauasse	aiasse – aeda	vette – veesse
jalasse – jalga	kätte – käesse	näosse – näkku

4. Loe sõnad.

3 6

voodis laes koopas nurgas augus rongis aias taevas kodus

- Jooni, kus saab laps end peita.

voodisse autosse taskusse pimedusse masinasse taevasse

- Ringita, kuhu põgeneb koer, kui ta on pahandust teinud.

jäätisest autost mängust ilust sõbrast legost õuest saiast

- Loe ja jooni, millest sina unistad.

5. Loe sõnad. Kirjuta joontele eelmisest harjutusest kolm sobivat sõna.

3 4 6 7

põõnab _____

unistab _____

läheb _____

- Loe kõik sõnaühendid veel kord.

6. Loe jutuke.

5 6

Unistajad

Kolm laiska olid suured unistajad. Nad oskasid unistada voodis ja autos, õues ja toas.

Olev pikutas voodis ja unistas suurest jäätisest. Ta nägi, kuidas ta istub lamamis+tooli, haarab lusika ja sööb jäätist. Aga ta ei saanud jäätist osta, sest pidi voodis pikutama.

Kalev lamas oma padja+pesas ja unistas koopas rändamisest. Ta nägi, kuidas nurgast tuli suur karu ja ta võitles karuga. Ühest august tuli lohe. Kalev võitles ka temaga. Ta tahtis lohe eest pageda, aga ei saanud, sest pidi padja+pesas pöönama.

Sulev magas pöösas ja nägi und. Unes sai ta kõik, mida soovis. Ta unistas uhkest autost ja sõbralikust printsessist. Nägi, kuidas ta istub autosse ja kimab pimedusse. Kuidas ta möödub uhkest aiast ja lossist ja seal istub üks printsess. Aga Sulev ei saanud teda autoga sõitma kutsuda. Pöösas ei olnud kedagi.

- Kelle unistus sulle meeldis? Millest sina unistad?

7. Loe sõnad. Leia need jutust, ringita.
Kirjuta vastupidise tähendusega sõna.

3 6 7

laisk – _____

loss – _____

suur – _____

sõbralik – _____

kõik – _____

pimedus – _____

uhke – _____

istuma – _____

115. TUND / GRAMMATIKA

/ -GA, -TA, kaasaütlev ja ilmaütlev kääne

1. Toimi näidise järgi: (-ga), (-ta).

1

aga eta iiga lata ooliga uga tuta siga daga data meta

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3 6 7

vihikuta	raamatuga	autoga	raamatuta	vihikuga
autota	kirvega	värviga	sõlmeta	värvita
kirveta	sõlmega	sibulaga	labidaga	labidata
ladudega	sibulata	ladudeta	pilvedega	sõrmedega
jalgadeta	sõrmedeta	pilvedeta	jalgadega	ladudeta
söömata	joomata	viimata	toomata	joomata
viimata	niitmata	sõitmata	kiitmata	söömata
kiitmata	sõitmata	liikumata	kiikumata	mängimata
kiikumata	liikumata	mängimata	kõndimata	lendamata
roomamata	liikumata	kõndimata	lendamata	mängimata
liikumata	roomamata	mängimata	sõitmata	kiitmata

3. Loe sõnad.

3 6 7

auto, rong, mäng, tramm, känd, troll, paat, laev, trell, muru+niitja

-ga	-ta

- Kirjuta masinate nimetused tabeli mõlemasse tulpa ja lisa õige lõpp.

4. Loe ja vali tabelist sobiv sõna. Kirjuta. Loe veel kord.

5 6 7

Muru saab niita _____ . Ilma _____
jääb muru niitmata.

Tööle võib sõita _____ . Ilma _____
jääb tööle sõitmata.

Merel peab liikuma _____ . Ilma _____
jääb merel liikumata.

Raud+teel tohib sõita _____ . Ilma _____
jääb raud+teel sõitmata.

- Tee nende lausete eeskujul laused sõnadega: **ratas, lennuk, rula, mikser**. Kirjuta.

116. TUND / GRAMMATIKA

/ -NUD, -TUD, -DUD, -KSE

1. Toimi näidise järgi: -nud, -tud ja -dud, -kse.

1

nud tud kse inud lnud itud akse ldud rtud akse take nud

2. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

müranud	müratud	müratakse	mänginud	mängitud	mängitakse
püüdnud	püütud	püütakse	leidnud	leitud	leitakse
kõndinud	kõnnitud	kõnnitakse	lennanud	lennatud	lennatakse
söönud	joonud	süüakse	söödud	joonud	juuakse
olnud	tulnud	oldud	tuldud	ollakse	tullakse

3. Loe. Ühenda sõnad joonega lauseks.

5 6

Kui kulu põleb		prügi+auto.
Kui kõht valutab		tule+tõrje.
Kui prügi+kast on täis	kutsutakse	kiir+abi.
Kui kõht on tühi		arst.
Kui toimus avarii		toidu+kuller.

- Loe veel kord.

4. Loe. Ühenda sobivad sõnad lauseteks.

4 5 6

	kulunud.		leitud.
Püksid on	puhanud.	Mask on	tehtud.
	kadunud.		lõhutud.
	püütakse		müratakse
Kala	leitakse	õngega.	Laual magatakse laua+mänge.
	võetakse		mängitakse

5. Loe jutuke. Vasta küsimustele.

5 6

Martin soovis endale kassi.
 Tal polnud kunagi kassi olnud.
 Ta ei teadnud, kuidas kasse saadakse.
 Tema sõbrale oli kass ise ukse taha tulnud.
 Onu Marki kass oli tänavalt leitud. Kuidas kasse leetakse?
 Vanaema kass oli varju+paigast võetud. Kuidas kasse võetakse?
 Tädi Valli kass oli Lätist toodud. Kuidas kasse tuuakse?

- Selgita, kuidas Martin võiks endale kassi saada.

117. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnapaarid.

lagi – laed	hing – hinged	mägi – mäed	käsi – käed
mäng – mängud	king – kingad	nuga – noad	signa – signaalid
kang – kangid	tigu – teod	kong – kongid	hang – hanged

2. Loe sõnad.

segad	segab	valad	valate
segasid	segavad	magad	magate
lebad	lebab	tassite	tassisid
lebasid	lebavad	sõdib	sõdisid
sõdid	sõdivad	magasid	magasite
laulad	laulate	sõidad	sõidate
laulsid	laulsite	võidad	võidate
heitsid	heitsite	sõitsid	sõitsite
võitsid	võitsite	leidsid	leidsite
võidad	võidate	lõikad	lõikate
paistsid	paistate	peidad	peidate

3. Loe sõnad.

munal	emal	munale	emale	isalt
isale	munale	munal	emalt	emale
isalt	isal	vihikus	raamatusse	raamatust
taldrikus	sahvris	teatris	voodisse	vihikust
kohvril	autos	raamatuta	vihikuga	vihikuta
raamatuga	autoga	autota	sõlmeta	värvita
kirvega	värviga	kohvril	vihikust	teatris

4. Loe sõnaühendid.

emale taldrikusse	isal autos	puhtale plusile
minu vihikus	hommikul vennaga	uues raamatus
raamatuga voodisse	klassiga teatrisse	korruga tahvlile
vanast vihikust	värskete leivale	terava kirvega
kollase värvita	kõrgelt kaldalt	uuest teatrist
mustal klaasil	ilma pereta	kollase värviga

5. Lõpeta laused.

Uuest raamatust _____

Kõrgelt kaldalt _____

Minu vihikusse _____

Värskete leivale _____

118.TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ JA, JAH, EI, AI

1. Loe sõnad.

3

ja jah ei ai

2. Kuula. Plaksuta, kui kuuled **ja**, **jah**, **ei** või **ai**.

1

ja / maasikas ja vaarikas, maasikas või vaarikas, ema ja isa, auto ja rong, lennuk või laev, mina ja sõber

jah / Jah, ma olen nõus. Ma ei soovi süüa. Jah, ma soovin õue minna.

ei / Vorsti ja juustu ei saa juua. Nad ei tahtnud juua ega süüa. Vorst ei ole juust.

ai / Ai, küll on valus! Ei, see ei ole raske. Sai haiget ja hüüdis: ai.

3. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

ja	jah	ei	ai
ei	ai	jah	ei
ai	ei	jah	ja
jah	ei	ai	ja
ai	ja	ei	ai

- Milline sõna kordub tulbas? Ringita.

4. Leia tähereast sõnad: **ja, jah, ei, ai**. Märki sõnad järgmiselt:

ja, **jah**, **ei**, **ai**.

1 3

kjkdjfaüjahäadkjeiäödfaiüöafjaäaldfkeiääkfjahäaldkfaialdfkjahäadkja

- Märki sõna taha kordade arv: **ja** – ____, **jah** – ____, **ei** – ____, **ai** – ____.

5. Loe jutuke. Leia järgmised sõnad: **ja, jah, ei, ai**.

Märki sõnad järgmiselt: **ja**, **jah**, **ei**, **ai**.

5 6

Kääbus ja kääbik öömaal

Öömaal elasid kord üks kääbus ja kääbik. Jah, nad elasid koos, aga läbi ei saanud mitte üks raas. Kääbusele meeldis peita end põõsas. Kui kääbik mööda läks, hüüdis kääbus: „Ai, ai! Ei kõnni minu maa peal! Ei tohi!”

Kord jäi kääbus põõsas tukkuma. Kääbik märkas seda ja joonistas kääbiku näole söe+tükiga väikesed vuntsid.

Kääbus ärkas ja läks jõe äärde jooma. Ta nägi vees oma peegel+pilti ja hakkas hõiskama: „Ma olen meheks kasvanud, jah, meheks kasvanud, hei-ei!”

Õhtul ei olnud kääbuse+poiss enam sugugi mehe moodi. Miks ei olnud?

- Joonista kääbik ja kääbus. Loe veel kord.

119. TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ ON, OLI, OI, SEE

1. Loe sõnad.

3

on oli oi see

2. Kuula. Plaksuta, kui kuuled **on**, **oli**, **oi** või **see**.

1

on / Lumi on maas. Lumi ei ole maas. Siim on suur. Siim on väike.

oli / Suvel oli soe. Suvel ei ole lund. Laps oli kodus. Kodus on tore.

oi / Poiss hüüdis: oi, üllatus!, ai, valus on! oi, mis siin toimub?!

see / See on minu raamat. Ma võtan selle raamatu kaasa. Kelle raamat see on?

3. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

on	oli	oi	see
oi	see	oli	oli
oli	oi	see	oi
on	oli	see	oli
see	on	oli	see

- Milline sõna kordub tulbas? Ringita.

4. Leia tähereast sõnad: **on, oli, oi, see.**
Märgi sõnad järgmiselt: **on**, **oli**, **oi**, **see**.

1 3

omoniuliuolieusuoieuaseeiaouoliealoieoeseemunoliuaemseeoueoieaeou

- Märgi sõna taha kordade arv: **on** – ____, **oli** – ____, **oi** – ____, **see** – ____.

5. Loe tulbad nii nagu lauselõpumärk nõuab. Loe read.

5 6

Oi, kääbik!	See kääbus!	Oli kord kääbik!
Oi, kääbik?	See kääbus?	Oli kord kääbus?
Oi, kääbik.	See kääbus.	Olid kord kääbus ja kääbik.

6. Loe lugu.

5 6

Öömaal

Oli kord maa, mida kutsuti Öö+maaks. Öö+maa oli see sellepärast, et seal magati päeval ja tegutseti öösel. Oi, see meeldis kääbustele, kes Öömaal elasid. Nad ütlesid, et parim on öösiti kuu+valgel end päevitada. Kääbikud ei olnud sellega nõus. „Oi – ei! See on vale!” ütlesid nad. „Kääbused on rumalad! Selge see, et päevitada saab ainult päikese käes.” Kellel oli õigus?

- Miks nimetati Öömaad just niimoodi?
- Mida meeldis kääbustele teha?
- Miks kääbikud ei olnud kääbustega ühte meelt?

7. Leia eelmise harjutuse lausetest sõnad: **on, oli, oi, see.**
Märgi sõnad järgmiselt: **on**, **oli**, **oi**, **see**.

3

120. TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ KES, MIS, KAS, KUS I osa

1. Loe sõnad.

3

kes mis kas kus

2. Kuula või loe. Koputa, kui kuuled **kes**, **mis**, **kas** või **kus**.

1 5

kes / Kes elab metsas? Kas ta elab metsas? Kus siil elab? Kes on täna koolis?

mis / Mis on tema nimi? Kas sinu nimi on Kalle? Mis tööd teeb Sinu ema?

kas / Kas te tulete homme? Mis kell te tulete? Kas mängime?

kus / Kus sina elad? Kas sa elad linnas? Kus sa suvel käisid?

3. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

kes mis kas kus

kas kus mis kas

kes mis kus mis

mis kes kas kus

kus kas kes kas

- Milline sõna kordub tulbas? Ringita.

4. Leia tähereast sõnad: kes, mis, kas, kus.
Märgi sõnad järgmiselt: kes, mis, kas, kus.

1 3

kosukesukesmisakasumisekesukasikuseikekasimusukasme

- Märgi sõna taha kordade arv: kes – ____, mis – ____, kas – ____, kus – ____.

121. TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ KES, MIS, KAS, KUS II osa

1. Loe jutuke. Vasta küsimusele, kirjuta vastus kasti.

5 6 7

Palli+mäng

Mattis ja Madis jõudsid palli+platsile. Matu oli juba seal.

- Kes jõudis kõige varem?

Poisid hakkasid jalg+palli mängima. Mattis oli see, kes esimesena värava lõi. Matu aga see, kes kukkus pori sisse.

- Mis Matuga juhtus?

Sealt, kus Matu poris pikali oli, lõi Madis värava.

- Kas see oli aus värav?

Poisid lõpetasid mängu ja läksid platsi äärde limonaadi jooma. Neil oli valikuks kas virisku või sidruni limonaad. Kõik valisid sidruni.

- Kus lõpetasid poisid oma palli+mängu?

2. Leia eelmise harjutuse lausetest sõnad: **kes**, **mis**, **kas**, **kus**.
Märgi sõnad järgmiselt: kes, mis, kas, kus.

3

122. TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ MA, SA, TA, ME, TE, NAD I osa

1. Loe sõnad.

3

ma sa ta me te nad

2. Kuula või loe. Koputa, kui kuuled **ma, sa, ta, me, te** või **nad**.

1 3

ma / Ma olen kodus. Mul on õunu. Ma saan õuna süüa.

sa / Kus sa olid? Sul on külm. Millal sa tuled? Kes on sinu sõbrad?

ta / Ta tuleb koju. Tal on kõht tühi. Anna talle süüa. Ta soovib õuna.

me / Me läheme ära. Meile tulevad külalised. Siin on me kodu.

te / Te tulete varsti. Teile antakse raamatuid. Need on teie raamatud!

nad / Nad loevad usinasti. Tublid on nad ikka! Neil on palju sõpru.

3. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

ma	sa	ta	me	te	nad
sa	ta	te	nad	me	te
ta	me	ma	sa	me	nad
me	sa	ma	me	sa	ta
ta	me	te	ta	ma	sa

- Milline sõna kordub tulbas? Ringita.

4. Loe. Kirjuta lünkadesse sõnad **ma, sa, ta, me, te** või **nad**.

5 6 7

_____ käisin suvel mitu korda rannas ujumas.

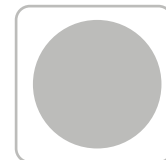
Mida _____ suvel tegid?

Kas _____ tuleb homme meiega matkale?

_____ läheme varsti klassiga kinno.

Kus _____ veel olete käinud?

_____ jäävad tihti hiljaks.

123. TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ MA, SA, TA, ME, TE, NAD II osa

1. Loe sõnapaarid.

3

ma – mina

te – teie

sa – sina

me – meie

ta – tema

nad – nemad

2. Loe Mattiase kiri Joonasele.

5 6 7

Tere, Joonas!

Ma soovin saada tule+tõrjajaks. Mulle meeldiks kui sa ka hakkaksid tule+tõrjajaks. Meil oleks tore koos tööd teha.

Ma tean, et võiksin olla päästja koos oma vennaga, aga ta tahab saada kõrg+kraana+juhiks. Kas sa tead seda ametit?

Mõttele, kui mu vend vaatab sealt kõrgelt kraana aknast, kuidas me tuld kustutame ja küsib: „Mida te seal teete?” Me vastame uhkelt: „Me päästame inimesi ja nende vara!” Oleks ju tore!

Ja siis ütleks mu vend: „Nad teevad nii uhket tööd. Ma tahan ka tule+tõrjajaks hakata!”

Kas sa tead, mida peab õppima, et tuletõrjajaks saada?

Mattias

- Kelleks sina saada tahad? Miks?
- Loe kiri uuesti ja asenda sõnad:

ma – mina

te – teie

sa – sina

me – meie

ta – tema

nad – nemad

124.TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ ET, JU, VEEL, SEST

1. Loe sõnad.

3 6

et ju veel sest

- Kus neid sõnu kasutatakse, too näide.

2. Kuula või loe. Plaksuta, kui kuuled **et** ja koputa, kui kuuled **ju**.

1 3

sest, ikka, et, siiski, veel, kuid, alles, sest, sealt, et, juba, veel, kuid, aga, ju, juba, siin, sest

3. Kuula või loe. Tõsta üks käsi, kui kuuled **veel**, tõsta kaks kätt, kui kuuled **sest**.

1 3

sest, ikka, et, siiski, veel, kuid, alles, sest, sealt, et, juba, veel, kuid, aga, ju, juba, siin, sest

4. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

et	ju	veel	sest
veel	sest	ju	veel
ju	et	sest	ju
sest	veel	ju	et
et	sest	et	veel

- Milline sõna kordub tulbas? Tee selle sõna ette täpp.

5. Loe.

5 6

et, ju, veel, sest

- Sobita sõnad lausetesse.

Mattias hakkab tule+tõrjujaks, _____ see on uhke amet.

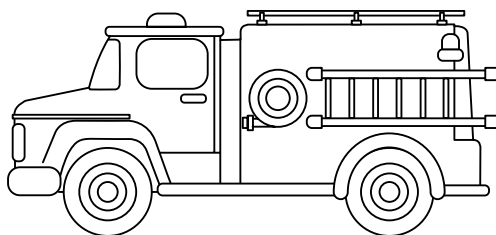
Joonas võiks _____ ka päästjaks hakata.

Päästja töös on põnev see, _____ saab inimesi päästa.

Tore on ka see, _____ saab punase suure autoga sõita.

Seal saab _____ tuld kustutada ja autosid lahti lõigata.

Pääste+töö on raske, _____ päästja peab vapper olema.

- Loe veel kord. Ühenda pilt sobiva lausega.

- Kelleks tahad sina saada? Räägi sellest ametist, kasuta sõnu **sest** ja **et**.
- Joonista oma unistuste ametist pilt.

125. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnad.

ja	jah	ei	ai
ei	ai	jah	ei
kes	mis	kas	kus
kas	kus	mis	kas
ma	sa	ta	me
te	nad	te	nad

ma	sa	ai	ei	ta	me
te	nad	mis	kas	sa	ta
te	nad	me	ai	ja	ei
ei	ai	te	jah	ja	kas
kus	kes	kas	ta	me	ma
sa	me	nad	jah	ei	ai
me	mis	kes	sa	ma	me
sa	ta	kas	kus	ta	me
te	ta	ma	sa	mis	kus

2. Loe. Lõpeta küsimused.

Kas sa tuled _____ ?

Kes on su _____ ?

Kus te _____ ?

Miks me _____ ?

Millal te _____ ?

126. TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ MUL, SUL, TAL, MEIL, TEIL, NEIL

1. Loe sõnad

3

mul sul tal meil teil neil

2. Kuula või loe. Koputa, kui kuuled **mul**, **sul** või **tal**;
plaksuta, kui kuuled **meil**, **teil** või **neil**.

1 5

mul / Mul on soe. Meil on külm. Mul on tore lugeda.

sul / Kas sul on külm? Millal sa tuled? Kas sul on palju sõpru?

tal / Tal on palju sõpru. Need on tema sõbrad. Mida ta teeb koos sõpradega?

meil / Meil oli kuusepuu jõulude ajal. Meie toas oli kuusepuu. Nad käivad meil tihti külas.

teil / Kas teil on natuke aega? Millal te meile tulete? Teil läheb kiireks koju jõudmisega.

neil / Neil on läinud hästi. Neile saadeti pakk. See pakk on neil nüüd käes.

3. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

mul	sul	tal	meil	teil	neil
sul	tal	teil	neil	meil	teil
tal	meil	mul	sul	meil	neil
meil	sul	mul	meil	sul	tal
tal	meil	teil	tal	mul	sul

- Milline sõna kordub tulbas? Tee selle sõna ette täpp.

4. Toimi näidise järgi: **mul**, **tal**, **neil**, **meil**.

1 3

neilmuloltalगतmeilmeilteilmalmulteltaloidallmullgneilhamulmeilhah

- Märgi sõna taha kordade arv: **mul** – ____, **tal** – ____, **neil** – ____, **meil** – ____.

5. Loe sõnapaarid

3

sull – sul

mul – mull

mull – mul

tal – tall

tall – tal

sul – sull

6. Loe. Kirjuta lünkadesse eelmisest harjutusest sobivad sõnad.

5 6 7

Lamba poeg on _____. _____ on väga armas loom.

_____ on neli jalga ja sõrad. Sarvi _____ ei ole.

Tallele meeldib kepsutada.

Seebi ja veega saab teha mulle. Ükskord oli _____ nii suur

_____, et väike laps oleks sinna sisse ära mahtunud.

Kahjuks läks _____ ruttu katki. _____ oli kurb meel, sest

teised mullid tulid väiksemad.

- Loe jutuke mitmuses. Toimi nii:

Lamba poeg on tall. – Lammaste pojad on talled.

127.TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ SIIS, SIIN, SIIA, SIIT,

1. Loe sõnad.

3

siis siin siia siit

2. Kuula või loe. Plaksuta, kui kuuled **siis**, koputa, kui kuuled **siin**.

1 3

siis siin seal siin sinna siis siin siis siin

3. Loe sõnad tulpades, loe sõnad ridades.

3

siis	siia	siin	siit
siia	siit	siin	siia
siit	siin	siia	siis
siin	siia	siit	siin
siit	siin	siis	siit

- Milline sõna kordub tulbas? Tee sellele sõna ette rist.

4. Loe ja värvi sõnad järgmiselt:

3 6

siis – kollane

siin – sinine

siia – roheline

siit – pruun

5. Leia sõnad peidureas, värvi eelmise harjutuse järgi.

1 3 6 7

siiaisiinnniissiitsiisrottsiissiissiitssiinniisaiiissiinsiinsiiaisesiitdtiisiseesia

- Kirjuta 4. harjutuses värvi järele kasti, mitu sellist sõna leidsid. Järelejäänud tähtedest leiad veel ühe sõna. Kirjuta see joonele.

6. Pane lünkadesse sõnad **siis**, **siin**, **siia**, **siit**.

5 6 7

_____ on meie koolimaja. Tule sisse!

_____ ehitatakse uut poodi. Sealt hakkame ostma jäätist!

_____ edasi ei pääse enam kuhugi. Kraav on ees.

Kui sõber tuleb külla, _____ teeme midagi põnevat.

128.TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ SEAL, SINNA, SEALT

1. Loe sõnad

3

sinna seal sealt

2. Kuula või loe. Plaksuta, kui kuuled **seal**, koputa, kui kuuled **sinna**, tõsta käsi, kui kuuled **sealt**.

1 3

seal sinna sealt sinna siin seal sinna seal sealt

3. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

sinna	seal	sealt	sinna
sinna	sealt	seal	sealt
sealt	sinna	sealt	seal
seal	seal	sinna	sinna

- Milline sõna kordub tulbas? Värvige see sõna.

4. Loe sõnaühendid. Otsusta, kas nii on õige. Tõmba valed sõnaühendid maha.

4 6

maitzen sinna	maitzen seal	maitzen sealt
paistab sinna	paistab seal	paistab sealt
nuuksub sinna	nuuksub seal	nuuksub sealt
peitsin sinna	peitsin seal	peitsin sealt

5. Loe laused. Kirjuta lünkadesse sõnad **sinna**, **seal** või **sealt**.

5 6 7

_____ on pikk maa minna.

Kutsu oma sõbrad _____ ära! _____ on ohtlik.

_____ eemal on uus ujula.

_____ on tagasi pikk maa.

- Loe veel kord.

6. Loe jutuke. Vasta küsimustele.

5 6 7

Atsi nädal

Esmaspäev: Ats istus toas. Ta mängis seal arvuti+mängu.

Ats istus arvuti taga. Ta mugis seal sõõrikut ja saia.

Teisipäev: Ats pikutas voodis. Ta tõi sinna tahvli ja mängis õhtuni.

Ats sõi pitsat ja määris sinna ketšupit peale.

Kolmapäev: Ats käis kiiruga poes. Ta tõi sealt mitu kotti komme.

Ats vahtis arvutit. Ta vaatas sealt poole ööni filme.

- Mis sa arvad, mida tegi Ats neljapäeval ja reedel? Aga laupäeval?
- Pühapäeval oli Atsi sünnipäev. Keegi ei tulnud talle külla. Miks?
- Leia tekstist sõnad: **sealt**, **sinna**, **seal**. Tee neile kast ümber.

129. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Loe sõnad.

mul sul tal meil

teil neil meil teil

siis siia siin siit

siia siit siin siia

siia siit siin siia

siit siin siia siis

tal meil mul siit siin siia

sul meil neil siin siit siia

sinna seal sealt meil sul mul

meil sul tal siin siia siit

seal sinna sinna tal meil teil

tal mul sul siin siis siin

2. Loe sõnapaarid

mina – ma sina – sa tema – ta mina – ma

meie – me teie – te nemad – nad teie – te

minul – mul sinul – sul temal – tal temal – tal

minule – mulle sinule – sulle temale – talle sinule – sulle

sull – sul mul – mull

mull – mul tal – tall

tall – tal sul – sull

3. Loe sõnaühendid.

paistab sinna

hüüdsin sealt

maitsesin seal

paistab sealt

peitsin sinna

kutsusin siia

peitsin sinna

kutsusin siia

paistab sinna

peitsin sinna

leidsin sealt

peitsin sealt

leidsin sealt

saatsin sinna

püüdsin seal

saatsin sinna

peitsin seal

paistab sinna

130. TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ AGA, EGA, KUID, VAID

1. Loe sõnad

3

aga ega kuid vaid

2. Kuula või loe. Plaksuta, kui kuuled **aga**; koputa, kui kuuled **ega**; tõsta üks käsi, kui kuuled **kuid**; tõsta kaks kätt, kui kuuled **vaid**.

1 3

aga seal ega sinna kuid vaid sealt ega sinna kuid aga siin ega vaid

3. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

aga	ega	kuid	vaid
kuid	vaid	ega	kuid
aga	kuid	vaid	ega
ega	aga	vaid	kuid
vaid	ega	aga	aga

- Milline sõna kordub tulbas? Tee sellele sõna ette rist.

4. Loe sõnaühendid. Vali kolm sõnaühendit ja tee lause.
Kirjuta laused joonele.

4 6

aga mina	vaid mina	kuid mina	ega mina
aga siiski	vaid siiski	kuid siiski	ega siiski
lootsin, aga	lootsin vaid	lootsin, kuid	lootsin ega

5. Loe laused. Pane lünkadesse sõnad: **aga, ega, kuid, vaid**.

5 6 7

Nad soovisid piima, _____ said hoopis vett.

Ta ei söönud leiba _____ putru.

Me tahtsime _____ randa minna.

Ta sõi _____ suppi, _____ leiva jättis järele.

Me läksime edasi _____ vaadanud tagasi.

- Mõttele ise lauseid, kuhu sobivad sõnad: **aga, ega, kuid, vaid**.

6. Loe lugu. Ringita tekstis sõnad: **aga**, **ega**, **kuid** ja **vaid**.

5 6

Tare tareke

Hiir jalutas metsas ringi ja leidis maja. Ta koputas, kuid keegi ei vastanud. Maja oli tühi. Hiir asus sinna elama.

Ühel päeval tuli maja juurde konn. Ta külmetas ja tahtis vaid katust pea kohale. Ka tema jäi majja elama.

Siis tuli kukk. Ta oli väga lärmakas, aga elanikud lubasid ta majja. Ei hiirel ega konnal olnud julgust talle ära ütelda.

Varsti sattus maja juurde jänes. Ka tema lubati majja, kuigi ruumi oli juba vähe.

Aga siis tuli karu. Karu ei mahtunud uksest sisse. Ta ronis katusele, kuid oli liiga raske ja maja vajus kokku.

- Vali loole sobiv lõpp.

Loomad ehtasid koos uue maja.

Kõik loomad põgenesid metsa ning jäid kodust ilma.

131.TUND / LÜHIKESED SÕNAD

/ IKKA, SIISKI, ALLES, JUBA

1. Loe.

3

ikka siiski alles juba

2. Loe sõnad, alusta sõna lõpust. Ühenda sõnad eelmise harjutuse samade sõnadega.

1

3

sella abuj akki sella iksiis abuj

3. Kuula või loe. Plaksuta, kui kuuled **ikka**; koputa, kui kuuled **siiski**.

1

3

aga ikka ega siiski kuid alles siiski ega juba ikka kuid aga siiski

4. Kuula või loe. Tõsta üks käsi, kui kuuled **alles**; tõsta kaks kätt, kui kuuled **juba**.

1

3

aga alles ikka ega siiski juba kuid alles sealt ega juba kuid

5. Loe sõnad tulpades ja ridades.

3

ikka	siiski	alles	juba
alles	juba	siiski	alles
juba	alles	ikka	siiski
siiski	ikka	juba	siiski
juba	alles	siiski	ikka

- Milline sõna kordub tulbas? Värvige samad sõnad sama värviga. Näiteks kõik sõnad /**ikka**/ värviga sinisega.

6. Loe sõnaühendid. Otsusta, kas nii on õige. Tõmba valed sõnaühendid maha.

4 6

ikka mina	juba mina	siiski mina	alles mina
aga siiski	vaid siiski	kuid siiski	aga siiski
laisklen ikka	laisklen juba	laisklen siiski	laisklen alles
hammustan ikka	hammustan juba	hammustan siiski	

- Mõttele ise lauseid, kuhu sobivad sõnad: **ikka**, **alles**, **juba** ja **siiski**.

7. Meenuta lugu Öömaast. Kes seal elasid? Mis nalja kääbik kääbusele tegi? Loe jutuke.

5 6

Lahing öömaal

Öömaal oli algamas lahing.

Kääbikud ja kääbused valmistusid sõjaks. Nad olid sala+luurelt kuulnud, et hiiglased tahtsid nende maad siiski endale.

Hiiglased olid suured ja neil oli juba hiiglaslik maa olemas. Kääbikud ja kääbused olid väikesed. Nende maa oli ka väikene. Aga hiiglased tahtsid seda ikka ära võtta. Hiiglaste pealik oli ahne.

Kääbikud otsisid välja vanad kiivrid ja pisikesed odad. Kääbused leidsid üles vanaisade kilbid ja kirved. Neid ei olnud keegi juba kaua kasutanud. Kunagi ehk vanaisad, kui nad alles noored olid. Siis oli eelmine sõda.

Kääbikud ja kääbused ei teadnud, kuidas sõda pidada. Õnneks ei teadnud seda ka hiiglased. Aga hiiglased olid siiski tuhat korda suuremad.

Öömaal valitses hirm.

- Räägi, kuidas lugu võis edasi minna.
- Leia tekstist sõnad: **ikka**, **alles**, **juba** ja **siiski**. Värvige need eri värvidega.

132. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Kuula, jälgi lugemist ja loe kaasa. Tõsta käsi, kui kuuled sõna **et**, **sest**, **ju**, **veel**.

Vapper poiss

I osa

Martin ja Sander on vennad. Poisid elasid enne oma majas metsa ääres. Nüüd elavad nad küla keskel korteris. Nende vanast majast on järel ainult varemed, sest poiste kodu põles maha.

See kõik juhtus nii. Ühel ööl ärkas Martin kassi näugumise peale. Tal oli raske hingata. Poiss nägi, et ukse alt tuleb suitsu. „Seal peab olema tuli,” teadis Martin. Ta teadis ka, et kui majas on tulekahju, ei tohi tule juurde minna. Martin äratas venna.

Sander ehmus väga, sest suitsu oli veel juurde tulnud. Ta hakkas karjuma ja jooksis kappi peitu. Martin puges tema kõrvale, sest see tundus ju hea peidukoht.

Poisid istusid kapis, Sander nuttis ja hüüdis emmet. Mitte keegi ei tulnud. Tuba oli pime, suits ajas köhima. Äkki taipas Martin, et nad peavad toast välja saama. Talle meenus aken, sealt oli ta ju ennegi välja roninud.

- Mis selles loos juhtus?
- Kes olid Martin ja Sander? Miks keegi neile appi ei tulnud? Mida sina oleksid Martini asemel teinud?
- Kas peidus olemine on hea mõte? Mis sa arvad, miks läks poiste kodu põlema?
- Jooni sõnad **et** (1), **sest** (3), **ju** (2), **veel** (1).
- Loe lugu veel kord.

133. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Meenuta, mis juhtus Martini ja Sanderiga. Kuhu jäi lugu pooleli?

- Kuula, mis sai edasi. Jälgi teksti ja loe kaasa. Koputa, kui kuuled sõnu **sul**, **mul**, **meil**.
- Jäta meelde, mis on selles loos tuletõrjuja nimi.

Vapper poiss

II osa

„Sina ole siin, ma otsin emme üles!” ütles Martin oma väiksele vennale. Sander hakkas tukkuma jääma.

Martin puges kapist välja. Tuba oli suitsu täis, poiss roomas akna juurde. Ta leidis akna+riivi, tegi selle lahti ja ronis välja. Õues oli pime, aga Martin nägi, et maja ette sõitis tuletõrje+auto. Auto vilkurid põlesid.

Poiss hakkas auto poole minema, aga koperdas aiavooliku taha ja kukkus. Kui ta end püsti ajas, seisis tema ees üks mees. Mehel oli kiiver peas ja tuletõrjuja riided seljas. Tuletõrjuja võttis poisi sülle. Martin värises. „Kas sul on vend või õde?” küsis tule+tõrjuja.

„Mul on vend Sander, ta on toas,” sosistas poiss. Martin ei näinud oma isa ja ema. See ajas teda nutma. Tuletõrjuja tõstis poisi oma auto esi+istmele istuma ja mässis ta teki sisse. „Meil on vaja sinu vend üles leida,” sõnas mees tõsiselt. „Mina olen Kristjan! Annan teistele teada, et su vend on toas.”

- Kas märkasid, mis oli tuletõrjuja nimi? Loe lugu veel kord.
- Jooni sõnad **sul** (1), **mul** (1), **meil** (1).
- Loe lugu veel kord.

134. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Meenuta, mida sa lugesid eelmine kord Martini kohta. Kus jäi lugu pooleli? Kuula, mis sai edasi. Jälgi teksti ja loe kaasa. Tõsta käsi, kui kuuled sõnu **siin**, **siis**, **siia**.

Vapper poiss

III osa

Tuletõrjuja rääkis raadio+saatjasse: „Mul on siin Martin! Teises korteris on viie-aastane Sander. Ta on kapis peidus.”

Siis vaatas päästja Kristjan poisile otsa ja ütles: „Sa oled vapper poiss, Martin. Jää siia, me toome su venna välja.” Samal hetkel jooksid auto juurde Martini vanemad. Tuletõrjuja aitas poisi isa sülle ja ruttas minema. Ema nuttis ja kallistas Martinit.

Sander oli üksi kapi+nurgas. Tal oli raske hingata. Äkki nägi ta enda kõrval kassi. Kass lasi end silitada ja heitis siis kapi+põhjale pikali. Sander puges tema kõrvale. Siin oli kergem hingata. Kass hakkas kõva häälega näuguma.

Päästjad ronisid aknast sisse, aga nad ei leidnud Sandrit, sest toas oli palju suitsu. Siis kuulsid mehed kassi kisa. Nad ruttasid hääle suunas ja leidsid kapist nii Sandri kui kassi. Kiiresti viidi poiss välja. Üks tuletõrjuja võttis kassi ja tõstis temagi aknast õue.

Ema haaras Sandri sülle ja kallistas teda kõvasti. Tuletõrjuja naeratas, silitas poisi pead ja ütles: „Teie kass päästis poisi elu. Tema kräunumise järgi leidsime nad üles.” Ema vaatas üllatunult mehele otsa: „Aga meil ei ole ju kassi!”

- Mis sa arvad, kuidas sattus poiste juurde võõras kass?
- Räägi, kuidas kass Sandri elu päästis.
- Kas Martin ja Sander käitusid õigesti, kui läksid kappi peitu? Mida sina teeksid?
- Vali jutukesest kolm lõiku, mida soovid ise lugeda. Tee nende ette rist.
- Lugege juhendajaga koos lugu veel kord. Sina loe lõigud, mille ees on rist.
- Jooni sõnad **siin** (2), **siis** (3), **siia** (1).

135. TUND / KORDAMINE / HARJUTA VEEL

1. Vali ja loe sulle juba tuttavad jutud veelkord.
Vasta iga jutu lõpus olevatele küsimustele.

5 6

Kummaline kummitus (85. tunnist)

Vanas majas kostavad sammud.

„Seal ei saa kedagi olla! Maja on tühi!”

„Näed! Suures saalis põleb küünal!”

„Jookseme! Mis sa passid!”

„See pole küünal! See on tasku+lamp!”

See oli kummalise kummituse tasku+lamp.

- Mida sina tead kummitustest?
- Kas sa oled veel lugenud lugusid kummitustest?

Kihnu Virve (86. tunnist)

Kihnu Virve elas Kihnu saarel.

Ta kirjutas palju toredaid laule.

Kihnu Virvet nimetati laulu+emaks.

Ta oli tuntud rahva+laulik.

- Millist Kihnu Virve laulu sina tead? Laula mõnda Kihnu Virve laulu.
- Kas sa oled käinud Kihnu saarel või mõnel muul Eesti saarel?

Nuku+nurgas (87. tunnist)

Miko ja Merko müravad nuku+nurgas.

Kapid kukuvad pikali.

Tekid lähevad sassi.

Nukud nutavad natuke.

Keiti tuleb rutuga kohale.

Ta teeb nukule pai ja upitab kapid püsti.

- Mida Miko ja Merko oleks võinud teisiti teha?
- Mõttele jutule järg.

Kolm laiska (111. tunnist)

Meie oleme kolm laiska. Me magame öö ja päev otsa.

„Mina olen Olev. Ma põõnan öösel voodis ja päeval põõsas.”

„Mina olen Kalev. Ma magan kümme tundi pimedas ja laman üheksa tundi valges.”

„Mina olen Sulev. Õhtul lähen ma vara voodisse, hommikul ärkan hilja. Öösel pikutan silmad kinni, päeval unelen silmad lahti.”

Me laiskleme kogu aeg: magame, põõname, pikutame, lamame, uneleme, tukume ja suigume.

Kõik ütlevad, et me magame oma elu maha.

- Miks öeldi kolmele laisale, et nad magavad oma elu maha?
- Kas sulle meeldib vahel laisk olla?

Öömaal (119. tunnist)

Oli kord maa, mida kutsuti Öö+maaks. Öö+maa oli see sellepärast, et seal magati päeval ja tegutseti öösel. Oi, see meeldis kääbustele, kes Öömaal elasid. Nad ütlesid, et parim on öösiti kuu+valgel end päevitada. Kääbikud ei olnud sellega nõus. „Oi – ei! See on vale!” ütlesid nad. „Kääbused on rumalad! Selge see, et päevitada saab ainult päikese käes.” Kellel oli õigus?

- Kas sulle meeldiks Öö+maal elada? Miks?
- Kas sa tahaksid olla kääbus või kääbik?

Tere, Joonas! (123. tunnist)

Ma soovin saada tule+tõrjujaks. Mulle meeldiks kui sa ka hakkaksid tule+tõrjujaks. Meil oleks tore koos tööd teha.

Ma tean, et võiksin olla päästja koos oma vennaga, aga ta tahab saada kõrg+kraana+juhiks. Kas sa tead seda ametit?

Mõtles, kui mu vend vaatab sealt kõrgelt kraana aknast, kuidas me tuld kustutame ja küsib: „Mida te seal teete?” Me vastame uhkelt: „Me päästame inimesi ja nende vara!” Oleks ju tore!

Ja siis ütles mu vend: „Nad teevad nii uhket tööd. Ma tahan ka tule+tõrjujaks hakata!”

Kas sa tead, mida peab õppima, et tuletõrjujaks saada?

Mattias

- Kas sulle meeldiks olla tule+tõrjuja või kõrg+kraana+juht?
- Missugused ametid on sinu arvates toredad?

Lahing öömaal (131. tunnist)

Öömaal oli algamas lahing.

Kääbikud ja kääbused valmistusid sõjaks. Nad olid sala+luurelt kuulnud, et hiiglased tahtsid nende maad siiski endale.

Hiiglased olid suured ja neil oli juba hiiglaslik maa olemas. Kääbikud ja kääbused olid väikesed. Nende maa oli ka väikene. Aga hiiglased tahtsid seda ikka ära võtta. Hiiglaste pealik oli ahne.

Kääbikud otsisid välja vanad kiivrid ja pisikesed odad. Kääbused leidsid üles vanaisade kilbid ja kirved. Neid ei olnud keegi juba kaua kasutanud.

Kunagi ehk vanaisad, kui nad alles noored olid. Siis oli eelmine sõda.

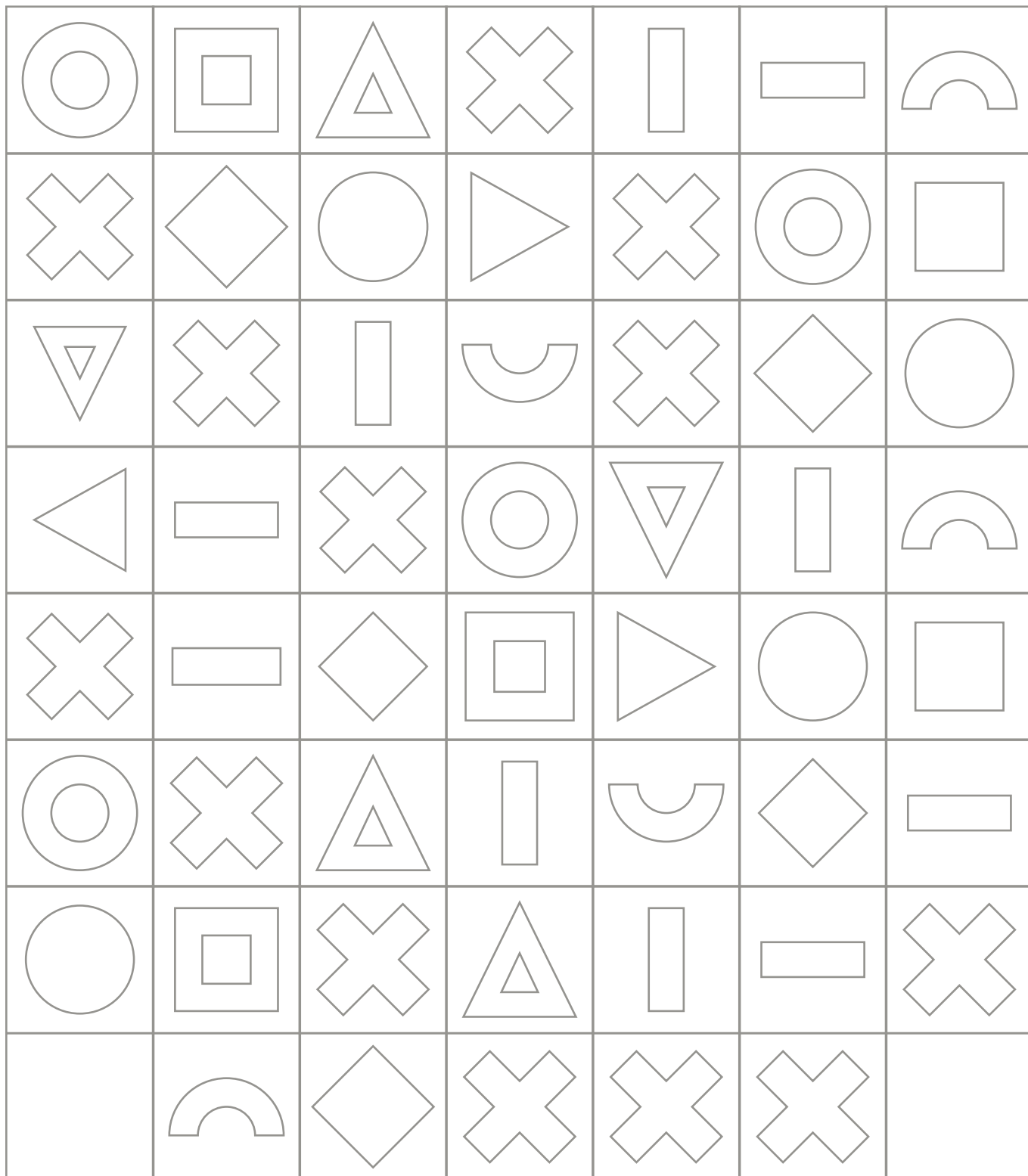
Kääbikud ja kääbused ei teadnud, kuidas sõda pidada. Õnneks ei teadnud seda ka hiiglased. Aga hiiglased olid siiski tuhat korda suuremad.

Öömaal valitses hirm.

- Kuidas sina aitaksid kääbikuid ja kääbuseid?
- Mida teha hiiglastega?

3. OSA

NIMI _____

Pärast harjutusvara 3. osaga lõpetamist soovitame läbi viia 4. testi ja lapse enesehinnangu küsimustiku. Enne testi ja küsimustiku läbiviimist tutvu hoolikalt juhendiga!